

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΗ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12. ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρροται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενάγωγείου 14.

27 Ἀυγούστου 1889.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ Α'

Α'.

Ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγὼν δύο λαῶν ὧν ὁ μὲν εἶχε λησμονηθῆ ὑπὸ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ ἐν τοῖς νεκροῖς κατελέγετο, ὁ δὲ δὲν ἰθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊῶν πολιτικῶν ὡς ἔχων στοιχεῖα αὐτοτελείας, τῶν ἐλλήνων καὶ τῶν Βελγῶν, κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου χρονικὴν περίοδον ἀναγκραφέντων ἐν τῇ βίβλῳ τῶν ἀνεξαρτήτων τῆς Εὐρώπης ἔθνῶν, συνδέεται μετὰ τοῦ βίου τοῦ βασιλέως Λεοπόλδου, τοῦ εἰκότως ἐπικληθέντος Νέστορος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἐν τῷ βίῳ τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ἔθνῶν παρατηροῦμεν ὅτι ἀπαιτοῦνται πολλάκις συνθηκαὶ τινες καὶ περιστάσεις, ὅπως ταῦτα μὲν ἀναπτυχῶσι καὶ προοδεύσωσι, ἐκεῖνοι δὲ ἀναλαμβάνωσι. Τὸ ἀπὸ τῶν περιστάσεων ὠφελεῖσθαι χαρακτηρίζει τὸν ἐχέφρονα καὶ ἱκανὸν ἄνδρα, τὸ συνετὸν καὶ ἀνεπτυγμένον ἔθνος. Βεβαίως ὁ βασιλεὺς Λεοπόλδος εἶχεν, ὡς ὁ μετέπειτα βίος αὐτοῦ ἀπέδειξε, πάσας τὰς ἰδιαζούσας τῷ συνετῷ πολιτικῷ καὶ ἐξόχῳ κυβερνήτῃ ἰδιότητας, ἀλλ' ἐὰν μὴ ἐξερορηγνύετο ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐλληνικὸς ἀγὼν, κατόπιν δὲ ἡ τῶν Βελγῶν ἐπανάστασις, ὁ ἡγεμὼν οὗτος δὲν θὰ ἐλάμβανεν ἀφορμὴν νὰ καταδείξῃ τὰς ἰδιότητας αὐτοῦ ταύτας καὶ θὰ ἐβίου σχεδὸν ἀφανής, ὡς πλείστοι τῶν συναδέλφων αὐτοῦ πριγκήπων καὶ πριγκηπίσκων, ἀξιούμενοι μόνον μετὰ θάνατον διστίχου μνείας ἐν ταῖς ἐφημερίσι καὶ πενήτη μέρου πένθους ἐν ταῖς ἡγεμονικαῖς αὐλαῖς.

Μόνη ἡ μεγαλοφυΐα, ἡ τοὺς μεγάλους ἄνδρας, πολιτικούς τε καὶ πολεμικούς χαρακτηρίζουσα, δύναται νὰ δράσῃ πολλάκις καὶ ἄνευ τῆς συνδρομῆς ἐξωτερικῶν περιστάσεων, μετατρέπουσα πρὸς ἴδιον ὄφελος ἢ καὶ δημιουργοῦσα οὕτως εἰπεῖν αὐτάς, τοῦθ' ὅπερ ἀδύνατον εἰς τοὺς μὴ μεγαλοφυεῖς ἄνδρας. Λέγομεν παλιλάκις, διότι, τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου οὐσης πε-

περασμένης, ἀπρόοπτος τις περίστασις ματαιοὶ ἐνίοτε καὶ αὐτοῦ τοῦ μεγαλοφυοῦς τὰ μεγαλεπήβολα σχέδια.

Ὁ βασιλεὺς Λεοπόλδος οὐκ ἦν μὲν τις βεβαίως τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν διδόντων τὸ ὄνομα αὐτῶν εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ζῶσι, τῶν καταπληροσόντων τοὺς τε συγχρόνους καὶ τοὺς ἐπιγενομένους διὰ τῶν παραβόλων αὐτῶν ἐγχειρημάτων, τῶν αἰτίων μεγάλων καλῶν καὶ κακῶν ἐνταυτῷ τοῖς ἀνθρώποις. Ἦν ὅμως πρηνὸς νοήμων τις καὶ εὐπαίδευτος πρίγκηψ, κεκτημένος, ὡς ἄρτι εἴρηται, πάσας τὰς ἰδιότητας τὰς χαρακτηρίζουσας τὸν ἐξόχον κυβερνήτην. Ἐχὼν τὴν κρίσιν φύσει ὀρθὴν καὶ ἀσφαλῆ, τεκμηριούσαν οὐδὲν τὸν τυχόντα, τυχῶν καλῆς ἀνατροφῆς καὶ παιδείσεως, φιλόπονος, ἀγαθός, μετριοπαθής καὶ μετριοφρων, ἐγίνωσκε τὸ διακρίνειν τὰς περιστάσεις καὶ τὸ πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτεύεσθαι. Τῶν ἰδιοτήτων τούτων ποιησάμενος ἀρίστην χρῆσιν εἴλκυσε ζῶν εὐλόγως τὴν ὑπόληψιν τῶν λαῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων, ἀποθανὼν δὲ εὐκρινῶς ἐθρηνήθη παρὰ πάντων.

Ὁ βασιλεὺς Λεοπόλδος, τρίτος υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Φρειδερίκου Φραγκίσκου-Ἀντωνίου, Δουκὸς τοῦ Σάξ Κοβούργ-Σακφείλδ, ἐνὸς τῶν μικρῶν τῆς Γερμανικῆς Κρατῶν ἐγεννήθη ἐν Κοβούργῳ τῷ 16⁴ Δεκεμβρίου 1795. Πέντε καὶ δεκαετῆς ἔτι ἐκέκτητο μάθησιν οὐ τὴν τυχούσαν, ἐκτὸς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς ἐλάλει καὶ ἔγραφε τὴν Γερμανικὴν, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν, ἐγίνωσκε πρὸς τοῦτοις τὴν ἱστορίαν, τὴν γεωγραφίαν, τὴν σύγχρονον φιλολογίαν, καὶ εἶχε σπουδάσει ἐπιμελῶς τὰ μαθηματικὰ καὶ τὰ στρατιωτικὰ. Μετὰ τὰς ἐν Ἰένῃ καὶ Δουερστάδ ἤττας τῶν Προύσσων ὑπὸ τῶν Γάλλων τὸ μικρὸν κράτος τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου κατελήφθη ὑπὸ τούτων. Ὁ νέος Γερμανὸς πρίγκηψ κατεφλέγετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ μετασχεῖν τῶν κινδύνων καὶ τῆς δόξης τοῦ κατὰ τοῦ φοβεροῦ δορυκλήτηρος πολέμου, ἀλλ' ὁ γέρον καὶ ἀσθενὴς αὐτοῦ πατὴρ ἐγκλειστος ἐν τῇ ἀκροπόλει τοῦ Σακφείλδ εἶχεν ἀνάγκη τῆς παρουσίας αὐτοῦ. Διὸ παρέμεινε παρὰ τῷ πατρὶ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐπελθόντος κατὰ Δεκέμβριον τοῦ

1808. Μετά τινος μηνος, γενομένης τῆς ἐν Τιλ-
σίτη εἰρήνης, οἱ Γάλλοι ἀπέβησαν τοῦ Κοβούρ-
γου, καὶ ὁ δούξ Ἐρνέστος ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός
τοῦ Λεοπόλδου ἀνέβη εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον·
ὅτε δὲ τῷ 1808 ἐπεσκέψατο τὴν Πετρούπολιν,
ὁ Λεοπόλδος ἐπετράπη, καίτοι νεώτατος, τὴν
διοίκησιν τοῦ κράτους. Κατόπιν εἰσῆλθεν εἰς τὴν
στρατιωτικὴν τῆς Ρωσσίας ὑπηρεσίαν. Καὶ χά-
ριν τῆς μετὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου στενῆς
αὐτοῦ συγγενείας (1) καὶ χάριν τῶν διακρινόν-
των αὐτὸν προσόντων ταχέως προήχθη ἐν τῇ
ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ εἰς τοὺς ἀνωτάτους βαθμούς.
Ἐν ἔτει 1813, εἰς ἡλικίαν 23 μόλις ἐτῶν διω-
ρίσθη στρατηγός τοῦ ἵππικοῦ καὶ ἠγωνίσθη ἐν
πάσαις ταῖς κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο καὶ τὸ ἐπιόν
συγκροτηθείσας μεγάλας μάχαις ἐν Γερμανίᾳ
καὶ Ἀλλοιῶν, διακριθεὶς διὰ τὴν ἀνδρίαν
καὶ τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ τέχνην. Μετὰ τὴν
ἐν Κούλμη ἦτταν τοῦ διασήμεου Γάλλου στρα-
τηγοῦ Βανδὰμ αἰχμαλωτισθέντος μεθ' ὅλου τοῦ
σάματος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν συμμάχων, ἐν οἷς καὶ
ὁ νεὸς στρατηγός Λεοπόλδος, ἀπενεμήθησαν
αὐτῷ τὰ στρατιωτικὰ παράσημα τοῦ αὐστρια-
κοῦ τάγματος τῆς Μαρίας Θηρεσίας, τοῦ Πρω-
σικοῦ τάγματος τοῦ Μέλανος αἵτου καὶ τῶν
βωσσικῶν τάγματων τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ
τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. Κατὰ τὴν φοβερὰν τῆς
Λειψίας μάχην, τὴν τέσσαρας ὅλας ἡμέρας διακ-
ρέσασαν, ἐτάχθη ἐν θέσει ἐπιχειρήσεως καὶ κινδυ-
νώδει παρὰ τὸ βωσσικὸν πυροβολικόν, ἦν ἐπι-
τυχῶς διεφύλαξε μετὰ τοῦ ἵππικοῦ αὐτοῦ, ἀπο-
κρούσας τοὺς ἐπιτεθέντας διὰ πυροβολικοῦ τε
καὶ πεζικοῦ Γάλλους. Μετὰ δὲ τὴν ἀποχώρησιν
τῶν Γάλλων ὁ Πρίγκηψ Λεοπόλδος εἰσῆλθεν εἰς
Ἐρφούρτ καὶ κατόπιν μετὰ τοῦ στρατοῦ τῶν συμ-
μάχων εἰς Γαλλίαν, ὅπου μετέσχε τῆς ἐν Βριέννη
Ἀρσὺ ἐπὶ τοῦ Ὄμπ καὶ Φέρ τῆς Καμπανίας
νικῶν αὐτῶν. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην
τρέψας εἰς φυγὴν μετὰ πεισματώδη συμπολοκὴν
τὴν ἀριστερὰν τῶν Γάλλων, ἐκυρίευσεν πέντε τη-
λεβόλα· εἶτα δὲ ἐπιτεθείς κατὰ τοῦ Γάλλου
στρατηγοῦ Παρτὸ (Parthold) ἔλαβεν αὐτὸν
αἰχμαλώτον. Μικρὸν μείνας ἐν Παρισίοις ὁ πρίγκ-
ηψ Λεοπόλδος ἠκολούθησε τοὺς συμμάχους εἰς
Λονδίον, ὅπου ἔτυχεν ἀρίστης ὑποδοχῆς ἐν τε
τῇ ἀριστοκρατικῇ τάξει καὶ ἐν τῇ αὐλῇ. Κατ'
ἐκεῖνους τοὺς χρόνους οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων ἦσαν
ἐστραμμένοι πρὸς τὴν νέαν πρίγκηπισσαν Καρ-
λότταν τὴν μονογενῆ θυγατέρα τοῦ διαδόχου
τοῦ θρόνου καὶ ἀντιβασιλέως τῆς Ἀγγλίας (2)
τοῦ μετέπειτα βασιλεύσαντος ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ
τὸ ὄνομα Γεωργίου Δ'. Μεταξὺ τῶν ἐπιζητούν-

των τὴν χεῖρα τῆς νεαρῆς ἡγεμονίδος καὶ μελ-
λουσῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας οἱ ἐπισημότεροι
ἦσαν τότε ὁ πρίγκηψ τοῦ Ὁράνζ (1) καὶ ὁ
πρίγκηψ Παῦλος τῆς Βυρτεμβέργης, ἀλλ' ὁ νεὸς
Λεοπόλδος εἶχε τὴν τύχην, φαίνεται· νὰ ἐλκύσῃ
τὴν καρδίαν τῆς νέας ἡγεμονίδος. Τὰ φυσικὰ
αὐτοῦ πλεονεκτήματα οὐχ ἦττον ἢ τὰ ἐπί-
κτητα συνετέλεσαν πάντως εἰς τοῦτο. Διὸ ἀν
καὶ ἠναγκάσθη μετὰ ἓνα μῆνα ν' ἀπέβη τοῦ
Λονδίνου, ὅπως παρευρεθῆ εἰς τὰς συνεδριάσεις
τῆς ἐν Βιέννη Συνόδου (2) ὁ Λεοπόλδος ἦν ἐκ-
κτοτε ὁ ἐκλεκτὸς αὐτῆς. Καὶ ὄντως κατὰ τὸν
χειμῶνα τοῦ ἔτους 1815 τυγχάνων ἐν Βερολίῳ
ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Ἀγγλίας
πρόσκλησιν ἵνα μεταβῇ εἰς Λονδίον καὶ συζευ-
χθῇ μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ· οἱ γάμοι ἐτελέ-
σθησαν μετὰ μεγάλης πομπῆς κατὰ τὴν 23
Ἀπριλίου 2 Μαΐου 1816, καὶ οἱ νεόνυμφοι ἐθεω-
ροῦντο ὡς τὸ τοῦ ἡνωμένου βασιλείου εὐτυχε-
στερον ζεῦγος· ἀλλ' ἡ εὐτυχία αὕτη ἦν δυστυ-
χῶς βραχεία· διότι μετὰ ἓν καὶ ἡμισυ περίπου
ἔτος ἡ νέα Καρλόττα ἀπέθανε κατὰ τὸν τοκε-
τόν, ἀνευ διαδόχου (3).

Βαρῆα ἦν ἡ λύπη τῶν ἄγγλων ἐπὶ τῷ ἄωρῳ
τούτῳ θανάτῳ τῆς τοῦ θρόνου ἀμέσου διαδόχου·
ἀλλὰ βαρυτάτη ἦν ἡ τοῦ πρίγκηπος Λεοπόλ-
δου. Καὶ εἰκότως ἡ πρίγκηπισσα ἐκοσμεῖτο διὰ
πολλῶν φυσικῶν τε καὶ ἐπικτητῶν προτερημά-
των. Ἠγάπησεν αὐτὸν μεταξὺ τούτων ἄλλων
μνηστήρων, καὶ συζευχθεῖσα αὐτὸν ἐμελλε νὰ
τὸν ἀναθίσκῃ παρ' ἑαυτῆ ἐπὶ τῶν βαθυμίδων
τοῦ Βρεττανικοῦ θρόνου· ὁ ἄωρος αὐτῆς θάνατος
καὶ ἀγαπητῆς συζύγου τὸν ἐστέρι καὶ τὰς φι-
λοδόξους αὐτοῦ ἐλπίδας ἐξηφάνιζε, ἀλλὰ δὲν
διερρήχθησαν καὶ οἱ μετὰ τῆς Βρεττανικῆς αὐ-
λῆς καὶ τῆς Βρεττανικῆς Κυβερνήσεως δεσμοὶ
αὐτοῦ, διότι καὶ οἱ ἄγγλοι καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐ-
τῶν, γνωρίζοντες ἐκ τοῦ πλησίον εἶχον ἐκτιμή-
σαι καὶ ἀγαπήσαι τὸν νέον πρίγκηπα. Ὅθεν ὁ
μὲν ἀντιβασιλεὺς ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν τίτλον
τοῦ Βασιλικοῦ πρίγκηπος, τὸν ἀνώτατον στρα-
τιωτικὸν βαθμὸν τοῦ Στρατάρχου (Feld Mare-
chal) καὶ τὸ πολιτικὸν ἀξίωμα τοῦ ἰδιαίτερου
Συμβούλου, ὁ δὲ ἀδελφός τοῦ βασιλέως ὁ δούξ
τοῦ Κέντ ἔλαβεν εἰς γάμον τὴν νεωτάτην τῶν
ἀδελφῶν τοῦ Λεοπόλδου. Καὶ ὁ μὲν δούξ ἦγεν
ἡλικίαν πενήκοντα καὶ δύο ἐτῶν, ἡ δὲ τοῦ

(1) Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας.

(2) Ὁ Λεοπόλδος ἔδωκεν ἐνωρὶς δείγματα τῆς διπλωμα-
τικῆς αὐτοῦ εὐφυΐας, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας Ἀλέξαν-
δρος, ὅστις μεγάλως ἠγάπα αὐτόν, συνεχῶς τὸν μετεχειρίζετο
εἰς διπλωματικὰς ἀποστολάς· ὅτε μικρὸν πρὸ τῆς ἐν Λειψία
μάχης ἐγένετο ἐκχευρία τις καὶ διαπραγματεύσεις τινὲς
περὶ διαπραξίως εἰρήνης, ὁ Λεοπόλδος ἦν εἰς τῶν πρεσβευ-
τῶν τῶν συμμάχων.

(3) Φαίνεται ὅτι ἡ νέα ἡγεμονὶς ἐπάσχε τὴν ὕψαινα ἔνεκα
ἠθικῶν λόγων· ὁ πατὴρ αὐτῆς ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Δ'·
εἶχε διαζευχθῆ κατηγορησάς ἐπὶ ἀπιστίᾳ τὴν σύζυγον αὐτοῦ.

(1) Μία ἐκ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Λεοπόλδου εἶχε νυμφευθῆ
τὸν Μέγαν Δούκα Κωνσταντίνον τῆς Ρωσσίας.

(2) Παραρρησάμενος τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Γ'· ὁ
υἱὸς αὐτοῦ ἐπετράπη τὴν ἀντιβασιλείαν ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Λεοπόλδου ἀδελφῆ τριάκοντα καὶ δύο. Ἐκ τοῦ
γάμου τούτου ἐν καὶ μόνον τέκνον ἐγεννήθη ἡ
νῦν βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Βικτωρία.

Μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου αὐτοῦ ὁ πρίγκ-
ηψ Λεοπόλδος ἐπεδόθη εἰς περιηγήσεις. Κατὰ
τὸ 1820 ἐπεσκέψθη τοὺς Παρισίους οὓς δὲν εἶ-
χεν ἐπισκεφθῆ ἀπὸ τοῦ 1814. Στενὴ φίλια τὸν
συνέδεεν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ μετὰ πολ-
λῶν ἐπιστῆμων ἀνδρῶν καὶ ἰδίως μετὰ τοῦ Ταλ-
λευράνδου. Ἡ ἀνδρική αὐτοῦ καλλονή, τὸ με-
λαγχολικὸν αὐτοῦ ἄλλὰ σεμνοπρεπὲς καὶ ἱλαρὸν
ἦθος εἰλκυσαν τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν συμπάθειαν
τῶν γνωρισάντων αὐτόν, ἐφοῖτα δὲ ἰδίως εἰς τὰς
συνανακτροφὰς τῆς Δουκίσσης Δινῆ, ἣν ἐγνώρι-
ζεν ἀπὸ τοῦ 1814.

Αἱ περιηγήσεις αὐταὶ συνετέλεσαν μεγάλως
ὅπως αὐξήσῃ τὴν πείραν καὶ τὰ φῶτα αὐτοῦ.
Περιηγούμενος δὲν περιεσκόπει μόνον τὴν χῶ-
ραν, ἀλλ' ἐσπούδαζε τὰς θεσμοθεσίας αὐτῆς,
τὰς ἀνάγκας καὶ διαθέσεις τοῦ λαοῦ, τὸν χα-
ρακτῆρα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ὑπουργῶν αὐ-
τοῦ, ὅθεν πάννυ εὐλόγως δύναται τις νὰ εἴπῃ
περὶ αὐτοῦ ὅτι « πολλῶν ἀνδρῶν ἔσταν καὶ
νόον ἔγνων ».

Σπουδασας κατὰ βάθος τὰ τε πρόσωπα τὰ
πολιτικά καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Εὐρώπης τὰ
πολιτικά, τὰ διοικητικά, τὰ οικονομικά, ἦν ὁ
ικανώτερος πάντων τῶν τῆς Εὐρώπης ἡγεμόνων
ἐν τῷ κρίνειν περὶ τε τῆς ἐλλογῆς τῶν μέσων
καὶ τῶν προσώπων καὶ τῆς καταλλήλου αὐτῶν
χρήσεως, ἐγίνωσκεν, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, νὰ
ὑφελῆται καὶ ἀπὸ τῶν ἀρετῶν καὶ ἀπὸ τῶν
κακιῶν τῶν ἄλλων, διὸ περὶ πολλῶν ζητημά-
των εὐρωπαϊκῶν ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐπεζητεῖτο.
Σημειώτεον δὲ ὅτι εἶχε τοιαύτην φυσικὴν τοῦ
πνεύματος εὐχέρειαν περὶ τὸ ἀνευρίσκειν τὴν
ἀληθῆ τοῦ ζητήματος θέσιν καὶ φέρειν τὴν λύ-
σιν, ὅστε ἐξεπλήττοντο οἱ μετ' αὐτοῦ συζητούν-
τες καθ' ὃ μὴ ἔχοντες τι πλεον νὰ εἴπωσι. Καί,
ὡς ὁρθῶς παρατηρεῖ γάλλος τις δημοσιογράφ-
ος (1) οὐδεὶς ὑπῆρξε συζητήσας ἀντικειμένον
τι μετὰ τοῦ βασιλέως Λεοπόλδου καὶ μὴ μα-
θῶν τι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καίτοι
ἔχων, ἕως τότε, τὴν ἰδέαν ὅτι ἐγίνωσκεν αὐτὸ
ἄριστα.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰς περιηγήσεις αὐτοῦ ὁ
Λεοπόλδος κατείχετο ὑπὸ τῆς ἀναμνήσεως τῆς
ἄξιοθρηνήτου καὶ πολυποθῆτου αὐτοῦ συζύγου
καὶ εἶδος τι ἀπογοητεύσεως εἶχε καταλάβει τὴν
ψυχὴν του· ἀνεμνήσθη τότε τῆς πατρίδος αὐ-
τοῦ, τοῦ Κοβούργου, καὶ ἐσκέφθη νὰ ἐπανέλθῃ
ἐκεῖσε, ὅπως ἀπολύσῃ τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ
ἡσυχου τῶν πατέρων αὐτοῦ βίου καὶ μηδεμίαν
ἄλλην ἔχη φιλοδοξίαν ἢ τὸ εὐεργετεῖν τοὺς ἑαυ-
τοῦ συμπατριώτας. Ἡ σκέψις αὕτη ἐνισχυομένη

ὑπὸ τῶν ἐν Κοβούργῳ συγγενῶν αὐτοῦ, καλούν-
των αὐτὸν εἰς τὴν πατρῶαν γῆν, καὶ ὑπὸ τοῦ
φιλοσοφικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Λεοπόλδου μικροῦ
δεῖν μετετρέπετο εἰς ἀπόφασιν, ἀλλ' ἀπετράπη
αὐτῆς ὑπὸ προσώπου οἰκείου, τὰ μάλιστα ἀγα-
πῶντος καὶ ἀγαπωμένου παρ' αὐτοῦ, καὶ τοῦ
ὑποίου αἰ γινῶμαι μεγάλην βαρύτητα εἶχον ἐν
τῇ διανοίᾳ τοῦ Λεοπόλδου.

Τὸ πρόσωπον τοῦτο ἦν ὁ ἰατρός τοῦ Λεοπόλ-
δου Στόκμαρ ὅστις μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους εἶχε
παραστῆ εἰς τὴν ἀγωνίαν τῆς συζύγου τοῦ Λεο-
πόλδου Καρλόττας, ἀκολουθῶν δὲ παρὰ τὴν
νεκρικὴν κλίνην τοῦ γαμβροῦ τοῦ Λεοπόλδου
καὶ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Δουκὸς τοῦ Κέντ,
ἐμελλε δὲ ἀφοῦ ἐπεμελήθη τῆς βρεφικῆς ἀνα-
πτύξεως τοῦ θυγατρίου αὐτοῦ, ἦτις ἐγένετο ἡ
νῦν βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Βικτωρία, νὰ κα-
ταστῆ ὁ φίλος καὶ σύμβουλος αὐτῆς καὶ τοῦ
ἀποθανόντος συζύγου τῆς πρίγκηπος Ἀλβέρτου,
ἔχων πατρικὴν παρ' αὐτοῖς θέσιν, συνεσιώμενος
πάντοτε μετ' αὐτῶν, ἐρχόμενος εἰς τὸ γεῦμα
ὅταν ἤθελε, ἐγειρόμενος ἐὰν ἐζητεῖτο διὰ κατα-
πειγουσαν ὑπόθεσιν, ἀναχωρῶν ἀνευ ἀποχαιρε-
τισμοῦ, καὶ ἐν γένει ἀπηλλαγμένος πάσης αὐ-
λικῆς ἐθιμοτυπίας. (1) Ὁ ἰατρός οὗτος τοῦ πρίγκ-
ηπος Λεοπόλδου διὰ τὴν ἐμβριθειαν τῶν σκέ-
ψεων καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ
καὶ τὴν εἰς αὐτὸν ἀροσιώσιν τοιαύτης ἐτύγχανε
παρ' αὐτῷ ὑπολήψεως, ὅστε οὐ μόνον ἀνέδει-
ξεν αὐτόν βαρόνον, ἀλλὰ καὶ ἀυλάρχην τοῦ οἴ-
κου του, καὶ διπλωματικὸν ἀντιπρόσωπον αὐ-
τοῦ, ὡς τῷ 1830 παρὰ τῇ Συνδιεσκέψει τοῦ
Λονδίνου. Ὁ ἰατρός εἶχε καταστῆ τὸ πρωτεύον
παρὰ τῷ Λεοπόλδῳ πρόσωπον. Ἦτο τρόπον τινὰ
ὁ μόνος ὑπουργός αὐτοῦ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ἄξιος
δὲ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν διπλω-
ματικὴν δεξιότητά καὶ διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ
ἐχεμυθίαν καὶ μετριοπροσύνην.

Ὅτε εἶδε τὸν Λεοπόλδον κλίνοντα νὰ ἀπο-
μακρυνθῆ τῆς Ἀγγλίας ἵνα ζητήσῃ παρηγορίαν
ἐν τῇ πατρῶᾳ γῇ, ὁ Στόκμαρ μετὰ θάρρους ἐπο-
λέμησε τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ἐκεῖνην. «Τὸ πένθος
τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος, τῷ εἶπεν, ἀνήκει εἰς
τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ ὀφείλετε νὰ
θρηνησῆτε τὴν ἡγεμονίδα τῆς ὁποίας τὸν θάνατον
θρηνεῖ ὁλόκληρος ἡ Ἀγγλία· ἄλλως νομίζω θὰ
ἤλεγγεν ἡμᾶς ἡ συνειδήσις, ἡθέλετε δὲ δυσα-
ρεστήσαι τοὺς ἄγγλους οἵτινες ἐπέδειξαν ὑμῖν
τοσοῦτον μεγάλην συμπάθειαν ἀπὸ τοῦ μετὰ
τῆς ἐγγόνης τοῦ βασιλέως τῶν ἡμετέρου γάμου.
Τὸ δυστύχημα ὑμῶν δὲν διέφραξε τοὺς δεσμοὺς
ἐκεῖνους· ἀναμένουσιν ἐξ ὑμῶν ὅπως ἡ ὑμετέρα
θλίψις, παρούσα εἰς πάντας, γνωστῆ καὶ ἐκτι-
μημένη παρὰ πάντων, ἐγείρῃ τρόπον τινὰ ἰδεῶ-

(1) *Revue des deux Mondes. 1876 Le médecin de
la Reine Victoria.

(1) Journal des Débats τῆς 28 Δεκεμβρίου 1885.

δες μνημείον εις τὴν σεπτὴν νεκρὰν, τὸ κάλλι-
στον τῶν ἐπιταφίων μνημείων, τὸ ἀγιώτερον καὶ
τὸ μάλλον ἄξιον αὐτῆς... ἐὰν ἐπανέλθῃτε εἰς
Κοβούργ, ἢ Ἀγγλίαν θὰ θεωρήσῃ τὴν πράξιν σας
αὐτὴν ὡς ἔκφρασιν ἀγνωμοσύνης, ὡς ἔλλειψιν
ἀληθοῦς αἰσθήματος καὶ ἠθικῆς λεπτότητος,
καὶ ἢ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡμετέρα θέσις θὰ κα-
ταστραφῇ διὰ παντός».

Τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα τοῦ ἱατροῦ Στοκμάρ
ὑπεδήλουν εἰς τὸν Λεοπόλδον ὅτι καὶ τὸ πολι-
τικὸν καὶ τὸ αὐτὸ οικονομικὸν συμφέρον τοῦ
πρίγκιπος ὑπεγόρευον αὐτῷ νὰ μείνῃ ἐν Ἀγγλίᾳ.
Μετὰ τὴν τελευταίαν τῆς συζύγου του Καρλότας,
ἣτις εἶχε βυθίσει εἰς πένθος βαθύ σύμπασαν τὴν
ἀγγλίαν, καὶ ἣτις ἦτο ἡ διάδοχος τοῦ βασι-
λέως τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινο-
τήτων καὶ ἐν τῇ τῶν Λόρδων, καὶ ἐν πάσῃ τῇ
Ἀγγλικῇ κοινωνίᾳ σπουδαίως συνεζητεῖτο τὸ
ζήτημα τῆς διαδοχῆς· ὁ γέρον βασιλεὺς ἐμελλ-
ε ταχέως νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν τάφον, οἱ δὲ
υἱοὶ αὐτοῦ, γέροντες καὶ οὔτοι καὶ στερούμενοι
διαδόχων, ἐμελλον ταχέως νὰ τὸν ἀκολου-
θήσωσι. Πλείστοι εἶχον ἐστραμμένα τότε τὰ
βλέμματα πρὸς τὸν σύζυγον τῆς πριγκηπίσ-
σης Καρλότας· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ παρίδῃ τοι-
αύτην πιθανότητα τοῦ ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρό-
νον τῆς Ἀγγλίας· ἐτέρωθεν δὲ δὲν ὑπῆρχε
φόβος μὴ τὸ ἀγγλικὸν κοινοβούλιον, ὅπερ εἶχε
ψηφίσει δι' αὐτὸν ἐτήσιον σύνταξιν 50 χιλιά-
δων λιρῶν στερλινῶν, καταργήσῃ αὐτὴν ἐὰν
ἐνεκαθίστατο ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ Εὐρώπῃ καὶ
ἐφαίνετο ἀδικηρῶν περὶ τῶν τῆς Ἀγγλίας πραγ-
μάτων· Καὶ δὲν θὰ ἦτο τοῦτο ἐπιζήμιον εἰς
τὸν Λεοπόλδον οικονομικῶς ἅμα καὶ ἠθικῶς;

Πολιτικὴ σύνεσις βαθεῖα καὶ μέριμνα ἀδελ-
φικὴ περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Λεοπόλδου ἔχα-
ρακτήριζον τοὺς λόγους ἐκείνου τοῦ Στοκμάρ.
Ἡ ἐξ αὐτῶν ἐντύπωσις ἦτο τοιαύτη ὡστε με-
τέτρεψεν ἐντελῶς ἀπόφασιν καὶ ἐμείνεν ἐν Ἀγ-
γλίᾳ, περιβαλλόμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς μεγά-
λης περὶ αὐτοῦ ὑπολήψεως τῶν ἀγγλων, ἀλλ'
ἀπέχων τοῦ ἐπεμβαίνειν εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς
καὶ ἀντιπροσωπεύων πάντοτε τὴν ἀνάμνησιν
μεγάλου ἠθικοῦ πένθους. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον
τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, δουκὸς τοῦ Κέντ, καίτοι
ὄλως ἐξέλιπον αἱ πρῶται αὐτοῦ ἐλπίδες περὶ
διαδοχῆς εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας, διότι ὁ
ἀποθανὼν δούξ ἀφῆκε διάδοχον τὴν πριγκηπίσ-
σαν Βικτωρίαν, νῦν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας,
ἐν ταῦτοις ὁ Λεοπόλδος φύσει ὦν εὐγενὴς τὰ κί-
σθήματα ἔκρινεν ἐπιβαλλόμενον εἰς αὐτὸν τὸ
καθῆκον νὰ παραμείνῃ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡπως βοήθῃ
τὴν χήραν ἀδελφὴν αὐτοῦ κατὰ τὰς διαφόρους
αὐτῆς ὑποθέσεις, ἐπιτηρῆ δὲ τὴν ἀνατροφήν
τῆς ἀνεψίας του πριγκηπίσσης Βικτωρίας, προω-
ρισμένης νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας.

Ὡς θεῖος τῆς μελλούσης βασίλισσης ἀπολαύων
τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἀγγλικοῦ
λαοῦ, ὡς πρίγκιψ Ἀγγλος, σύμβουλος αὐτῆς
ἠδύνατο νὰ διαδραματίσῃ σπουδαιότατον πρό-
σωπον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, καὶ τοιαύτη
θέσις ἠδύνατο βεβαίως νὰ ικανοποιήσῃ τὴν
προσωπικὴν αὐτοῦ φιλαυτίαν.

Ἄλλ' ἐνῶ ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν
τῶν καθήκοντων ἐκείνων, γεγονὸς ἀπροσδόκητον
ἢ ὑποψηφιότης αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλ-
λάδος ἐμελλε ν' ἀπασχολήσῃ σπουδαίως τὸ τε-
νεῦμα αὐτοῦ καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς κυβερνήσεις
καὶ πᾶσαν εὐρωπαϊκὴν κοινωνίαν.

(Ἐπεὶ συνέχεια) ΧΑΡΙΣΤΟΣ ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΡΙΣΛΕΡ

ΜΥΣΤΙΣΤΟΡΗΜΑ ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

Μετάφρασις Χ. Ἀννίνου

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ τοιαύτη εἰδησις ἐξέπληξε πάντας καὶ τὸν
Ῥίσιλερ περισσότερον ὄλων τῶν ἄλλων. Ἄλλ' ἢ
μικρὰ Σέβη ἦτο τὸσον νόστιμος, τὸν ἐβλεπε μὲ
τὸσον τρυφερόν βλέμμα, ὡστε ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ κα-
τέστη εὐθύς τυφλῶς ἐρωτόληπτος. Ἴσως μάλιστα
χωρὶς νὰ τὸ συναισθάνηται, ὁ ἔρωσ αὐτὸς πρὸ
καιροῦ ἐνεφώλευεν εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του.

Ἴδου δικτὶ τὴν ἐσπέραν τοῦ γάμου τῆς ἡ
νεκρὰ κυρία Ῥίσιλερ ἐν τῇ παλλευκῇ αὐτῆς
νομφικῇ περιβολῇ παρετήρει μὲ μειδίαμα θρι-
άμβου τὸ παραθύρον τοῦ μεσαναβαθροῦ, τὸ περι-
βάλλον ὡς πλάσιον τὴν εἰκόνα δέκα ἐτῶν τῆς
ζωῆς τῆς. Τὸ ἀλαζὸν μειδίαμα ἐν ᾧ περιείχετο
καὶ βαθύς οἶκτος καὶ ποιά τις περιφρόνησις οἶαν
ἢ ὀψίπλουτος αἰσθάνεται πρὸς τὴν ταπεινὴν
τοῦ σταδίου τῆς ἀρετηρικῆς, ἀπειθύνετο προφα-
νῶς πρὸς τὸ πτωχὸν καὶ ἀσθενικόν κοράσιον, ὅπερ
ἐνόμιζεν ὅτι ἐβλεπεν ἐκεῖ ἐπάνω, ἀπέναντί τῆς
εἰς τὴν σκοτίαν τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς νυκτὸς
καὶ ἐφαίνετο λέγουσα πρὸς αὐτὸ καὶ δεικνύουσα
ταυτοχρόνως τὸ ἐργαστάσιον:

— Πῶς σοῦ φαίνεται, μικρὰ Σέβη; .. Βλέπεις
ὅτι ἐμβῆκ ἐδῶ τέλος πάντων! ..

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'.

Ἡ ἡμέρα τῆς ὑποδοχῆς τῆς συζύγου μου.

Εἶνε μεσημβρία. Ἡ συνοικία τοῦ Ἑλίου γε-
ματίζει.

Μὲ τὰς βαρεῖς δονήσεις τῶν κωδῶνων τοῦ
Ἁγίου Παύλου, τοῦ Ἁγίου Γερβαρίου, τοῦ Ἁ-
γίου Διονυσίου ἀνεμίγνυτο ἀνερχόμενος ἐκ τῶν
κύλων ὁ ἀσθενὴς ἦχος τῶν κωδῶνων τοῦ ἐργο-

στασίου. Ἐκάστη τῶν κωδωνοκρουσιῶν αὐτῶν
ἔχει τὸν ἰδιαιτέρον αὐτῆς χαρακτήρα. Εἰσὶ τινες
ὀλιβεραὶ καὶ ἄλλαι φιδραὶ, τινὲς γοργαὶ καὶ
ἄλλαι νωθραὶ. Ὑπάρχουσι κώδωνες πλούσιοι,
εὐδαίμονες, ἠχοῦντες δι' ἑκατοστύας ἐργατῶν·
ὑπάρχουσι ἕτεροι κώδωνες πτωχοὶ, δεῖλοί, οἱ-
τινες φαίνονται κρυπτόμενοι τρόπον τινά ὀπισθεν
τῶν ἄλλων, σμικρυνόμενοι ἐκ συστολῆς, ὡς νὰ
ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἀκούσῃ ἢ χρεοκοπήσῃ.
Ἐπειτα ὑπάρχουσι οἱ ψεύσται κώδωνες, οἱ ἀ-
ναίσχυντοι οἱ κρούμενοι διὰ τοὺς ἔξω, διὰ τὴν
ὁδόν, διὰ νὰ πιστευθῇ ὅτι εἶνε οἶκος σημαντικὸς
καὶ ὅτι ἐπασχολοῦνται εἰς αὐτὸν πολλοὶ ἐργάται.

Χάριτι θεῖα ὁ κώδων τοῦ ἐργοστασίου Φρο-
μῶν, δὲν ἦτο ἐκ τούτων. Εἶνε καλὸς παλαιὸς
κώδων ὅπως οὖν ἔραξιμένος, γνωστὸς εἰς τὴν
συνοικίαν τοῦ Ἑλίου πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν,
μὴ κύσας νὰ ἠχῇ ποτε, εἰμὴ κατὰ τὰς Κυρια-
κὰς καὶ τὰς ἡμέρας τῶν ὀχλαγωγῶν.

Εἰς τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὀλόκληρος πληθυσμὸς
ἐργατῶν παρελάυνει ὑπὸ τὸν πυλῶνα τοῦ ἀρ-
χαίου μεγάρου καὶ ἐκχύνεται εἰς τὰ παρακει-
μενα οἶνοπωλεῖα. Οἱ κηθητευόμενοι κάθηνται
παρὰ τὴν ἄκραν τοῦ πεζοδρομίου ἡμοῦ μὲ τοὺς
κτίστας. Διὰ νὰ ἐξοικονομήσωσιν ἡμίσειαν ὥραν
παιγνιδίου καταναλίσκουσι μόνον πέντε λεπτῶν
διάστημα διὰ τὸ πρόγεμα των, γενομένοι πᾶν
ὅτι ἀπομένει ἐν Παρισίαις διὰ τοὺς πλάνητας
καὶ τοὺς πτωχοὺς, κάστανα, κάρυα, μῆλα· πλη-
σίον δὲ αὐτῶν οἱ κτίσται κόπτουσι μεγάλους
ἄρτους ἐξ ἀλεύρου ἀναμειγμένου μετὰ γύψου.
Αἱ γυναῖκες ἐπέγονται καὶ βαίνουνσι προχάδην.
Ἐχουσι αὐταὶ πᾶσαι εἰς τὴν οἰκίαν των ἢ εἰς
τὸ ἄσυλόν των τέκνον τι νὰ περιποιηθῶσιν ἢ γέ-
ροντα γονεῖα, καὶ πρέπει νὰ μεριμνήσωσι διὰ τὰ
τοῦ οἴκου. Ἀσφαιτικῶσαι ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας
τοῦ ἐργοστασίου, μὲ τὰ βλέφαρα ἐξωγαμμένα,
μὲ τὴν κόμην θολὴν ἐκ τῆς κόπωσης τοῦ χροῶ-
δους γάρτου, κόπωσης λεπτῆς προκλούσης βήχη,
βαδίζουσι σπεύδουσαι μὲ ἐν καλῶν εἰς τὸν
βραχίονα διὰ τῆς ὁδοῦ βριθούσης διαβατῶν, ὅ-
που τὰ λεωφορεῖα κυκλοφοροῦσι μετὰ κόπου ἐν
τῷ μέσῳ τῆς πλημμύρας ἐκείνης τοῦ λαοῦ.

Παρὰ τὴν θύραν, καθήμενος ἐπὶ λίθου χρησι-
μεύοντος ἄλλοτε ὡς ἀνάκθρον εἰς τοὺς ἵππεῖς
ὁ Ῥίσιλερ βλέπει μειδίῶν τὴν ἐκ τοῦ ἐργοστασίου
ἐξοδον. Προξενεὶ αὐτῷ πάντοτε εὐχαρίστησιν ἢ
εὐσεβαστος οικειότης ὄλων ἐκείνων τῶν ἐξαιρέ-
των ἀνδρῶν, οὓς ἐγνώρισεν ἀφ' ὅτου ἦτο μικρὸς
καὶ ταπεινὸς ὡς αὐτοί. Ἐκεῖνο τὸ «καλημέρα,
κύριε Ῥίσιλερ» λεγόμενον ὑπὸ τῶν διαφορετι-
κῶν φωνῶν, ἀλλὰ πᾶσῶν φιλοστόργων ἠύφρανε
τὴν καρδίαν του. Τὰ παιδία τῶν ἐπιλησιαζόν
ἀφόβως οἱ σχεδιασταὶ πωγωνία ἐξ ἡμισείας ἐρ-
γάται καὶ ἐξ ἡμισείας καλλιτέχναι, τείνουσιν
αὐτῷ τὴν χεῖρα διερχόμενοι καὶ ὀμιλοῦσι πρὸς

αὐτὸν οικειῶς μὲ τὸ σὺ. Ἴσως ἢ εἰς τὰς σχέσεις
ταύτας ὑπάρχουσα οικειότης εἶνε ὑπερβολικὴ,
διότι ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἀκόμη δὲν ἐνόησε τὸ γόνι-
τρον καὶ τὴν σημασίαν τῆς νέας του θέσεως·
ὑπάρχει δὲ τις μάλιστα ὅστις θεωρεῖ τὴν τοι-
αύτην συγκατάβασιν λίαν ἐξευτελιστικὴν. Ἄλλ'
ὁ εἰς οὗτος δὲν δύναται νὰ τὸν ἴδῃ κατὰ τὴν
στιγμὴν ταύτην καὶ ὁ προϊστάμενος ἐπωφελεῖ-
ται τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἐναγκαλισθῇ ἐγκαρ-
δίως τὸν γηραιὸν γραμματέα καὶ καταστι-
χογράφον, τὸν Σιγισμόνδον ὅστις ἐξέρχεται τε-
λευταῖος πάντων, εὐθυτηνῆς, κόκκινος, μὲ τὸν
τράχηλον περιβαλλόμενον ὑπὸ ὑψηλοῦ περιλαι-
μίου, μὲ τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ, οἷος δὴ ποτε και-
ρὸς καὶ ἂν εἶνε, ἐκ φόβου τῶν ἐγκεφαλικῶν συμ-
φορῶσεων.

Ὁ Ῥίσιλερ καὶ αὐτὸς εἶνε συμπατριῶται. Τρέ-
φουσι πρὸς ἀλλήλους βαθυτάτην ὑπόληψιν χρο-
νολογουμένην ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ σταδίου
των ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, ἀπὸ τῆς μακρινῆς ἐπο-
χῆς ὅτε ἐπρογευματίζον ἡμοῦ εἰς τὸ γαλακτο-
πωλεῖον τὸ κείμενον εἰς τὴν ἄκραν τῆς ὁδοῦ,
ὅπου ὁ Σιγισμόνδος Πλανῆς εἰσέρχεται νῦν μό-
νος καὶ ἐκλέγει τὸ φαγητόν του ἐκ τῆς ἐξαρ-
τωμένης ἐκ τοῦ τοίχου πλακῶς τοῦ καταλόγου...

Προσοχὴ ὅμως! Ἴδου ἡ ἀμαξία τοῦ νέου Φρο-
μῶν ἣτις φθάνει πρὸ τῆς πύλης. Ἀπὸ πρῶτας
τρέχει ἔξω· καὶ οἱ δύο συνέταιροι προχωροῦντες
πρὸς τὴν χαρίεσαν οἰκίαν ἐνθα κατοικοῦσιν, εἰς
τὸ βάθος τοῦ κήπου, συνομιλοῦσι φιλικῶς περὶ
τῶν υποθέσεων των.

— Ὑπῆρχε εἰς τοὺς Προσκῶν, εἶπεν ὁ Φρο-
μῶν. Μοῦ εἰδείξαν κάτι νέα δείγματα ὠραιό-
τατα, μὰ τὸν Θεόν! .. Χρειαζέται προσοχῆ.
Ἐχομεν σοβαροὺς ἀνταγωνιστάς.

Πλὴν ὁ Ῥίσιλερ δὲν ἀνησυχεῖ. Ἐχει πεποι-
θησιν εἰς τὴν ἰκανότητά του, εἰς τὴν πείραν του·
ἔπειτα... ἀλλὰ τοῦτο εἶνε πολὺ ἐμπιστευτι-
κόν... εὐρίσκειται ἐπὶ τὰ ἔχνη ἐξαισίου ἐρευ-
ρίσεως, μίς ἐκτυπωτικῆς μηχανῆς τελειοποιη-
μένης, κάτι τι τέλος πάντων... θὰ ἴδου! Συ-
νομιλοῦντες εἰσέρχονται εἰς τὸν κήπον ἐπιμεμε-
λημένον ὡς ἀνθοκομεῖον δημοσίου πλατείας, κε-
κοσμημένον δι' ἀκακίων μὲ κυκλοτερές φύλλωμα
ἀρχαίων ὄσων καὶ τὸ κτίριον καὶ διὰ θαυμαστῶν
ἀναδενδράδων κισσοῦ ἀποκρυσταλλῶν τοὺς ὑ-
ψηλοὺς μαύρους τοίχους.

Ὁ Ῥίσιλερ πλησίον τοῦ Φρομῶν φαίνεται ὑ-
παλληλός ἀνακρινῶν πρὸς τὸν προϊστάμενον τὰ
πεπραγμένα. Κατὰ πᾶν βῆμα σταματᾷ ὅπως
ὀμιλήσῃ καθότι ἡ χειρονομία του εἶνε βαρεῖα,
αἱ ἰδέαι του βραδέει καὶ μετὰ δυσκολίας ἀ-
νευρίσκει τὰς λέξεις. ὦ! ἂν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ
ἐκεῖ ὑψηλὰ ὀπισθεν τοῦ παραθύρου τοῦ δευτέρου
πατώματος τὴν μικρὰν βροδίνην μορφήν, ἣτις
παρατηρεῖ πάντα ταῦτα προσεκτικῶς! ..

Ἡ κυρία Ρίσιερ ἀναμένει τὸν σύζυγόν της διὰ τὰ προγευματίσῳσιν, ἀνυπομονεῖ δὲ διὰ τὴν βραδύτητά του. Διὰ τῆς χειρὸς νεύει αὐτῷ ὡς νὰ τῷ ἔλεγεν! « Ἐλα λοιπόν! » Ἄλλ' ὁ Ρίσιερ δὲν τὴν βλέπει· εἶνε ὅπως ἀπασχολημένος μὲ τὴν μικρὰν Φρομὼν, τὸ θυγάτριον τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Κλαίρης, τὸ ὅποιον μειδιῶν ἀπολαύει τοῦ θάλαπος τοῦ ἡλίου βεθυθισμένον εἰς τὰ ἐκ τριχάπτων ἐνδύματά του καὶ φερόμενον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τροφῆς. Πόσον εἶνε εὐμορφον!

— Εἰσθε ἀπαράλλακτη σείς, κυρία Γεωργίου!

— Νομίζετε, φίλτατε Ρίσιερ;... Ὁλος ὁ κόσμος λέγει ἐν τούτοις ὅτι ὁμοιάζει τὸν πατέρα της.

— Ναί... λιγάκι. Ἄλλ' ὅμως...

Καὶ προσπαθοῦν ὅλοι, ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ τροφὸς, ὁ Ρίσιερ ἢ ἀνεύρωσι σοβαρῶς πρὸς τίνα ὁμοιάζει τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀτελὲς σχεδιάσμα ἀνθρωπίνου ὄντος, ὅπερ τοὺς βλέπει μὲ τοὺς ἀορίστους ὀφθαλμούς του τεθαμβωμένους ἐκ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ φωτός τῆς ἡμέρας. Ἐκ τοῦ ἡμι-κλειστοῦ παραθύρου τῆς Ἡσιδωνίας κύπτει ὅπως ἴδη τί κάμνουν καὶ διατὶ ὁ σύζυγός της δὲν ἔρχεται.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ρίσιερ εἶχε λάβει τὸ βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὀλόκληρον τὸ μικρὸν ἐκεῖνο φορτίον τῶν λευκῶν ὑφασμάτων καὶ τῶν ζωηροῦ χρώματος ταινιῶν καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸ κάμῃ νὰ γελάσῃ καὶ νὰ μινηρίσῃ μὲ θωπείας καὶ μὲ τὸ ἦθος πάππου. Πόσον φαίνεται γέρον ὁ καύμενος! Τὸ ὑψηλὸν σῶμά του ὅπερ σμικρύνει ἐμπροσθεν τοῦ παιδίου, ἡ χονδρὰ φωνή του ἦν καθιστᾶ ὑπόκωφον διὰ νὰ τὴν γλυκάνῃ ὅπως οὐδὲν καθιστᾶσι τὸ σύνολόν του ἄχαρι καὶ γελοῖον.

Ἐψηλά ἡ σύζυγός του κτυπᾶ ἀνυπομονῶς τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ποδὸς καὶ ψιθυρίζει:

— Ὁ βλάξ!...

Τέλος βαρυνθεῖσα ἢ ἀναμένη στέλλει νὰ εἰδοποιήσῃσι τὸν κύριον ὅτι τὸ πρόγευμα εἶνε ἕτοιμον· ἀλλ' ὁ κύριος εἶνε τόσο ἤδη ἀπασχολημένος εἰς τὸ ἔργον του, ὥστε ἀγνοεῖ πλέον πῶς νὰ φύγῃ καὶ πῶς νὰ διακόψῃ τὴν ἐκκρηξὴν ἐκείνην τῆς χαρᾶς καὶ τῶν μικρῶν ὡσεὶ πτηνοῦ κραυγῶν. Κατορθώνει ἐντούτοις ἢ ἀποδώσῃ τὸ βρέφος εἰς τὴν τροφὸν καὶ ἀνέρχεται ἐν σπουδῇ τὴν κλίμακα γελῶν ἐξ ὅλης καρδίας. Γελά ἀκόμη εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἐστιατόριον· ἀλλ' ἐν βλέμματι τῆς συζύγου του ἀναχαιτίζει τὴν φαιδρότητά του.

Ἡ Σιδωνία καθήκει παρὰ τὴν τράπεζαν πρὸ τῆς θερμάστρας τῶν φαγητῶν. Εἰς τὴν στάσιν ἦν ἔλαβεν, στάσιν θύματος τυραννομένου, διαρκί-νεται ἢ προδιάθεσις τῆς δυσθυμίας.

— Ἐκοιτιάσατε, λέγει τέλος πάντων!... Δόξα σοὶ ὁ Θεός!

Ὁ Ρίσιερ καθήκει ὅπως οὐδὲν ἐντροπόμενος.

— Τί τὰ θέλεις, καύμενη!... Ἐκεῖνο τὸ παιδί εἶνε τόσο...

— Σὰς παρεκάλεσα ἤδη νὰ μὴ μοῦ ὁμιλήτε εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν. Αὐτὸ δὲν στέκει ἀναμεταξύ μας.

— Ἄλλ' ὅταν εἴμεθα μόνοι!...

— Μὰ βλέπω λοιπὸν ὅτι δὲν θὰ δυνηθῆτε ποτὲ νὰ συνειθίσετε εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς νέας μας θέσεως... Καὶ δι' αὐτὸ τί συμβαίνει; Κανείς δὲν μὲ σέβεται ἐδῶ. Ὁ μπάμπυ - Ἀχιλλεύς μόνος μὲ χειρετᾶ ὅταν διέρχωμαι πρὸ τοῦ φυλακείου του. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι Φρομὼν καὶ ὅτι δὲν ἔχω ἀμαζαν.

— Ἐλα δά!.. καύμενη, γνωρίζεις... δηλαδὴ γνωρίζετε ὅτι δύνασθε νὰ κάμνετε χρῆσιν τῆς ἀμάξης τῆς κυρίας Φρομὼν... Πάντοτε τὴν θέ-ται εἰς τὴν διάθεσίν μας...

— Πόσας φορές πρέπει νὰ σὰς τὸ εἶπω ὅτι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω καμμίαν ὑποχρέωσιν πρὸς αὐτὴν τὴν γυναῖκα;

— ὦ, Σιδωνία!

— Ναί, μάλιστα, τὸ γνωρίζομεν, εἶνε ἀπαρά-γραφτον πλέον... Ἡ κυρία Φρομὼν εἶνε ὁ Θεός καὶ κανείς δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὴν ἐγγίση. Καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ ὑποταχθῶ, νὰ μὴ εἶμαι τίποτε εἰς τὸ σπίτι, ἢ ἀφίνω νὰ μὲ ἐξευτελίξουν, νὰ μὲ ποδοπατοῦν.

— Ἐλα δά, ἔλα δά!...

Ὁ τελακίωρος Ρίσιερ προσπαθεῖ νὰ παρεμβῆ νὰ εἶπῃ ἕνα λόγον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀγα-πητῆς τῆς κυρίας Γεωργίου. Ἄλλ' εἶνε ἀδέξιος· καὶ αὕτη εἶνε ἡ χειρίστη τῶν περὶ συμφιλίωσης ἀποπειρῶν. Ἡ ὀργὴ τῆς Σιδωνίας διὰ μιᾶς ἐκ-ρήγνυται.

— Σὰς λέγω ἐγὼ ὅτι μὲ ὅλον αὐτὸ τὸ ἦσυχον ἦθος τῆς ἡγνῆς ἐκείνης εἶνε ἀλαζῶν καὶ κακῆ... Ἐν πρώτοις μὲ ἀποστρέφεται, τὸ γνω-ρίζω... Ἐνόσω ἤμην ἡ πτωχὴ μικρὰ Σιδωνία εἰς τὴν ὁποίαν ἔρριπτον ὡς ἐλεημοσύνην τὰ πα-λαιὰ σπασμένα παιγνίδια καὶ τὰ παλαιὰ ρου-στάνια, ἦτο καλὰ. Τώρα ὅμως ὅτε ἐγενεα καὶ ἐγὼ κυρία, αὐτὸ τὴν στενοχωρεῖ τὴν ταπεινώνει...

Ἡ κυρία μοῦ δίδει συμβουλὰς ὡς ἀνωτέρα μου· ψέγει τὴν συμπεριφορὰν μου... Κακὰ ἔκαμα νὰ προσλάβω θαλαμηπόλον. Φυσικά! Δὲν εἶμαι τὰχ συνειθισμένη νὰ ἐκτελῶ μόνη τὴν ὑπηρε-σίαν μου;... Ζητεῖ κάθε ἀφορμὴν διὰ νὰ μὲ δι-σαρρεστήσῃ. Ὅτε πηγαίνω εἰς τὴν συναναστρο-φὴν τῆς τῆς Τετάρτης ἔπρεπε ἢ ἀκούετε μὲ τί τόνον ἐμπροσθεν ὅλου τοῦ κόσμου μὲ ἐρωτᾶ τί κάμνει « ἡ ἀγαθὴ κυρία Σέθη. » Μάλιστα!...

Ἐγὼ εἶμαι Σέθη καὶ αὕτη Φρομὼν. Ἄλλὰ αὐτὸ μὲ τιμᾶ, νομίζω. Ὁ πάππος μου ἦτο φαρμακο-ποιός· καὶ ὁ ἰδικὸς τις τί ἦτο παρακαλῶ; Ἐνας χωρικός ὅστις ἐπλούτησε μὲ τὴν τοκογλυφίαν.

Ἐγὼ θὰ τῆς τὸ εἶπῶ καμμίαν ἡμέραν, ἂν μοῦ κάμῃ πολὺ τὴν ὑπερήφανον· καὶ θὰ τῆς εἶπῶ ἀκόμη ὅτι ἡ κόρη των χωρὶς νὰ τὸ καταλαμ-θάνουν, ὁμοιάζει τὸν γέρω-Γαρδινὸ καὶ ὁ Θεός τὸ ἡξεύρει ἂν αὐτὸς εἶνε πολὺ εὐμορφος.

— ὦ! εἶπεν ὁ Ρίσιερ, ὅστις δὲν εὕρισκε λέ-ξιν ἢ ἀπαντήσῃ.

— Μάλιστα! σὰς συμβουλεύω νὰ τὸ θαυμά-ζετε τὸ κοριτσάκι τῆς!.. Πάντοτε εἶνε ἀσθενη-κόν. Ὁλην τὴν νύκτα κλαίει ὡσὰν γατάκι καὶ μ' ἐμποδίζει νὰ κοιμηθῶ... Ἐπειτα τὴν ἡμέ-ραν ἔχομεν τὸ πιάνο τῆς κυρίας καὶ τὸ τραγούδι τῆς... τρά λὰ λὰ λὰ!.. Καὶ νὰ ἦτο τοῦλάχιστον εὐχάριστος μουσικῆ!

Ὁ Ρίσιερ ἀπορασιζει ὀρθῶς νὰ μὴ ἀπαντήσῃ καὶ δὲν λέγει πλέον τίποτε· εἶτα μετ' ὀλίγας στιγμῶν βλέπων ὅτι ἀρχίζει νὰ πραύνηται, τὴν καθησυχάζει ἐντελῶς διὰ φιλοφρονημάτων.

— Τί κομψότης σήμερον!.. Ἐπισκέψεις ἔχο-μεν νὰ κάμωμεν;

Ἐπὶ ἀποφύγη τὴν δυσκολίαν τοῦ νὰ ἐκφρά-ζῃται εἰς δεῦτερον ἐνικὸν πρόσωπον, μεταχει-ρίζεται φρασεολογίαν ἀόριστον καὶ ἀπρόσωπον.

— Ὅχι, δὲν θὰ κάμω ἐπισκέψεις, ἀπαντᾶ ἡ Σιδωνία μετὰ τινος ἀγερωχίας. Ἀπεναντίας δέ-χομαι ἐπισκέψεις. Σήμερον εἶνε ἡ ἡμέρα μου...

Καὶ βλέπουσα τὸ ἐκθαμβὸν καὶ συγκεκριμέ-νον ἦθος τοῦ συζύγου της ἐκκολλουθεῖ:

— Μάλιστα· εἶνε ἡ ἡμέρα ὅπου δέχομαι. Ἀφοῦ ἡ κυρία Φρομὼν ἔχει τὴν ἰδικὴν τῆς ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς, ἔμπορῶ καὶ ἐγὼ νομίζω νὰ ἔχω.

— Βέβαια, βέβαια, λέγει ὁ ἀγαθὸς Ρίσιερ ὅστις παρατηρεῖ περίξ αὐτοῦ μετὰ τινος ἀνη-συχίας. Δι' αὐτὸ λοιπὸν εἶδα τόσα ἄνθη παντα-χοῦ, εἰς τὴν κλίμακα, εἰς τὴν αἴθουσαν...

— Ναί· τὸ πρῶτ' ἡ ὑπηρετρία κατέβη εἰς τὸν κῆπον καὶ ἔκοψεν. Μήπως ἔκαμα ἄσχημα; ὦ δὲν μοῦ τὸ λέγετε, ἀλλὰ εἶμαι βέβαια ὅτι τὸ σκέπτεσθε πῶς ἔκαμα ἄσχημα... Ἀκούς ἐκεῖ! Ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι τὰ ἄνθη τοῦ κήπου ἦσαν κοινὰ μεταξύ μας...

— Ἐνοεῖται... ἐν τούτοις ὅμως θὰ ἔκαμνες... θὰ ἐκάμνετε καλλίτερα ἂν...

— Ἄν ἐζητοῦσα τὴν ἀδειαν;.. Αὐτὸ θέλετε νὰ εἶπῃτε... Νὰ ἐξευτελισθῶ πάλιν διὰ μερικὰ βρωμοχρυσάνθημα καὶ διὰ ὀλίγα χορτάρια. Ἐ-πειτα δὲ δὲν ἐπῆγα κρυφὰ νὰ τὰ κόψω... Ὅταν θὰ ἔλθῃ ἐδῶ μετ' ὀλίγον...

— Ὅθ' ἔλθῃ ἐδῶ;... Ἄ, ἐξείρετα!

Ἡ Σιδωνία ἀνεκίρησεν ὀργισθεῖσα.

— Τι! ἐξείρετα;.. Αὐτὸ μόνον μὰς ἔλειπε νὰ μὴ ἔλθῃ! Καὶ ἐγὼ ποῦ πηγαίνω κάθε Τετάρτην καὶ πλήττω εἰς τὸ σπίτι τῆς μὲ ἕνα σωρὸν ψω-ροῦπερήφαναις καὶ καμωματοῦσαις...

Δὲν λέγει δὲ ὅτι ἐκ τῶν συναστροφῶν ἐκείνων τῆς κυρίας Φρομὼν πολὺ ἐπωφελήθη διότι ἐχρη-

σίμειον αὐτῇ ὡς ἐβδομαδιαία ἐφημερὶς τοῦ συρ-μοῦ τρόπον τινά, ὡς πολυσύνθετον τι δημοσίευμα περιέχον ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου τοῦ εἰσερχε-σθαι, τοῦ χειρετίζειν, τοῦ τοποθετεῖν τὰ ἄνθη ἐπὶ τῶν ἀνθοφόρων τραπεζῶν καὶ τὰ σιγάρα ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ σκεύους, παρεκτός τῶν εἰκόνων, ἐν αἷς παρελαύνει ὁ κόσμος τῶν γυναικείων φορεμάτων μετὰ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς διευθύν-σεως τῶν πεφημισμένων ραπτριῶν. Ἡ Σιδωνία δὲν λέγει ἐπίσης ὅτι τὰς φίλας ἐκείνας τῆς Κλαίρης περὶ ὧν ἐκφράζεται τόσο περιφρονητι-κῶς τὰς καθιέτευσεν πάσας νὰ ἔλθωσι πρὸς ἐπί-σκεψίν της τὴν ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς τοῦ οἴκου της καὶ ὅτι αὐταὶ αἱ ἴδιαι ἐξέλεξαν τὴν ἡμέραν ταύτην.

Θὰ ἔλθωσιν ἄρα γε; Ἡ κυρία Φρομὼν θὰ κάμῃ πρὸς τὴν κυρίαν Ρίσιερ τὴν προσβολὴν νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν της τὴν πρῶ-την Παρασκευὴν; Τὸ τοιοῦτο τὴν ἀνησυχεῖ μέ-χρι πυρετοῦ.

— Μὰ τελειώνετε λοιπόν!.. λέγει ἡ Σιδω-νία κατὰ πάσαν στιγμὴν, πόσῃν ὥραν κάμνετε νὰ προγευματίσετε, Θεέ μου!...

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι μίαν τῶν ἀδυναμιῶν τοῦ ἀγαθοῦ Ρίσιερ ἦτο νὰ τρώγῃ βραδέως καὶ ἢ ἀνάπτη τὴν καπνοσύριγγά του εἰς τὴν τράπε-ζαν ῥοφῶν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν καφέν του. Σήμερον πρέπει νὰ παραιτηθῆ τῶν προσφιλῶν του ἐξων, ἢ ἀφήσῃ τὴν καπνοσύριγγα εἰς τὴν θήκην της διὰ νὰ μὴ διασκορπισθῆ εἰς τὴν αἴ-θουσαν ἢ ὀσμὴ τοῦ καπνοῦ, καὶ εὐθὺς μετὰ τὸ φαγητὸν νὰ ὑπάγῃ νὰ ἐνδύθῃ γρήγορα διότι ἡ σύζυγός του ἐπιμένει ἢ ἀνέλθῃ τὸ ἀπόγευμα καὶ νὰ χειρετίσῃ τὰς κυρίας.

Τὶ ἐπιτακτικὸν γεγονός διὰ τὸ ἐργοστάσιον ὑσά-κις βλέπουσι τὸν Ρίσιερ μίαν ἡμέραν καθ' ἐβδο-μάδα νὰ κατέρχεται μὲ ρεδιγκόταν μαῦρην καὶ λαϊμοδέτην τῆς ἐθιμοτυπίας.

— Εἰς γάμον πηγαίνεις; κράζει πρὸς αὐτὸν ὁ ταμίας Σιγισμόνδος ὀπισθεν τοῦ δικτυοῦ του.

Ὁ Ρίσιερ ἀπαντᾶ μετὰ τινος ἐπάρσεως:

— Εἶνε ἡ ἡμέρα τῆς ὑποδοχῆς τῆς συζύγου μου.

Μετ' ὀλίγον πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ γινώσκουσι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν δέχεται ἡ Σιδωνία· μάλι-στα ὁ μπάμπυ - Ἀχιλλεύς ὅστις περιποιεῖται τὸν κῆπον δὲν εἶνε ἢ χαριστήριος διότι συνέ-τριψαν τοὺς κλάδους τῶν παρὰ τὴν εἴσοδον θάμνων τῆς δάφνης.

Καθήμενος πρὸ τῆς σανίδος ἐπ' ἧς σχεδιάζει ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ὑψηλῶν παραθύρων ὁ Ρίσιερ ἐξέβαλε τὴν καινουργὴν ρεδιγκόταν του ἧτις τὸν στενοχωρεῖ καὶ ἀνέσυρε τὰς χειρὶδας τοῦ ὑπο-καμίσου του. Ἄλλ' ἡ ἰδέα ὅτι ἡ σύζυγός του ἀναμένει ἐπισκέψεις τὸν ἀπασχολεῖ, τὸν ἀνησυ-χεῖ καὶ ἐκ δικλειμμάτων ἐνδύεται πάλιν διὰ ἢ ἀνέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν.

— Κανείς δὲν ἦλθεν; ἐρωτᾷ δειλῶς.

— Ὅχι, κύριε, κανείς.

Εἰς τὴν ὠραίαν ἐρυθρὰν αἶθουσαν — διότι ἔχουν μίαν αἶθουσαν μὲ ἐπιπλα ἐπεστρωμένα δι' ἐρυθροῦ δαμασκηνοῦ ὑφάσματος μεθ' ἐνὸς τραπέζιου καὶ καθρέπτου μεταξὺ τῶν δύο παρθύρων καὶ μιᾶς ὠραίας τραπέζης εἰς τὸ μέσον τοῦ τάπητος, οὗ τὸ σχέδιον παριστᾷ ἄνθη ἀνοικτοῦ χρώματος — ἡ Σιδωνία ἐνεκατέστη ὡς οἰκοδέσποινα ὑποδεχομένη, ἔχουσα περὶ αὐτὴν κύκλον καθισμάτων καὶ ἔδρων καὶ σκιμπόδων. Τῆδε κακεῖσε κείνται βιβλία καὶ περιοδικά, ἐν μικρὸν κἀνίστρον τῆς ἐργασίας ἐν εἶδει θηρευτικοῦ σάκκου πεπλεγμένου μὲ μεταξίνους κόμβους, μία ἀνοδοδέσμη ἰων ἐντὸς κρουσταλλίνου ποτηρίου καὶ φυτὰ χλωρὰ εἰς τ' ἀνοδοδέσμη σκευή. Πάντα ταῦτα εἰσὶ διηυθετημένα ἀκριβῶς ὅπως εἰς τὴν αἶθουσαν τῶν Φρομῶν εἰς τὸ κάτω πάτωμα μόνῃ ἢ φιλοκαλία, ἢ ἀόριστος ἐκείνη γραμμὴ ἢ ἀποχωρίζουσα τὸ εὐγενὲς ἐκ τοῦ χυδαίου, φαίνεται μὴ πῶ ἐξευγενισθεῖσα. Ἡ διακόσμησις αὕτη ὁμοίαιζε πρὸς μέτριον ἀντίγραφον ὠραίας εἰκόνας. Καὶ αὕτῃ ἡ οἰκοδέσποινα φέρει ἐσθῆτα λίαν καινούργη· καὶ φαίνεται μᾶλλον ὡς μέλλουσα νὰ μεταβῇ πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῇ ἢ ὡς δεχομένη ἐπισκέψεις. Διὰ τὸν Ρίσερ τὰ πάντα εἶνε ἐξαιρέτα καὶ ἀνεπίληπτα, ἐτοιμάζεται δὲ νὰ τὸ εἶπῃ εἰσερχόμενος εἰς τὴν αἶθουσαν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ ὄργιλου βλέμματος τῆς συζύγου του ὁ ταλαίπωρος ἀνὴρ σταματᾷ δειλῶν.

— Βλέπετε ὅτι εἶνε τέσσαρες ἡ ὠρα, λέγει αὐτῷ δεικνύουσα τὸ ἐκκρεμὲς μὲ χειρομίκιν ὄργης... Κανείς δὲν θὰ ἔλθῃ... Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὰ ἔχω μὲ τὴν Κλαίρην διότι δὲν ἀνέβη... Εἶνε εἰς τὸ σπίτι... εἶμαι βεβαία, τὴν ἀκούω!...

Τῷ ὄντι ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἡ Σιδωνία ἀκροῶτο καὶ τοὺς ἐλαχίστους κρότους τοῦ κάτω πατώματος, τὰς φωνὰς τοῦ παιδίου, τὸν τριγμὸν θύρας κλειομένης. Ὁ Ρίσερ ἐπόθει νὰ κατέλθῃ, ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπανάληψιν τῆς κατὰ τὸ πρόγευμα συνομιλίας, ἣτις ἄρχεται ἐκ νέου. Ἀλλ' ἡ σύζυγός του δὲν ἐνόησε τὸ τοιοῦτο. Τούλαχιστον αὐτὸς πρέπει νὰ τῆς κάμνῃ συντροφίαν ἀφοῦ ὅλοι τὴν ἐγκαταλείπουν καὶ διὰ τοῦτο μένει ἐκεῖ ἀδέξιος, προσηλωμένος εἰς τὴν θέσιν του ὡς οἱ μὴ τολμῶντες νὰ κινηθῶσιν ἐνὸς αἰῶνος. Ἡ Σιδωνία ταρασσεται, περιέρχεται ἐντὸς τῆς αἰθούσης, μετακινεῖ μίαν ἔδραν, τὴν μεταφέρει πάλιν εἰς τὴν θέσιν τῆς, κυττάζει εἰς τὸν καθρέπτην ἐνῶ διέρχεται, προσκαλεῖ τὴν θαλαμηπόλον τῆς καὶ τὴν ἐπιφορτίζει νὰ ἐρωτήσῃ τὸν μπάρμπα — Ἀχιλλέα κν ἦλθε κανείς πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς. Εἶνε τὸσον μαθητὴς αὐτὸς ὁ μπάρμπα — Ἀχιλλεύς!... Ἴσως ὅταν ἔρχεται κανείς τοῦ ἀπαντᾷ ὅτι ἐξῆλθεν.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ θυρωρὸς διαβεβαίωσεν ὅτι δὲν εἶδε τινα.

Σιγὴ ἐπικρατεῖ καὶ κατάπληξις. Ἡ Σιδωνία ἵσταται ὀρθία εἰς τὸ πρὸς ἀριστερὰν παράθυρον, ὁ δὲ Ρίσερ εἰς τὸ πρὸς δεξιάν. Ἐκείθεν βλέπουσι τὸν μικρὸν κῆπον ἐνθα ἡ νύξ ἤδη ἀρχίζει νὰ κατέρχεται καὶ τὸν μέλανα καπνόν, ὃν ἐξερεύγεται ἡ ὑψηλὴ καπνοδόχη ὑπὸ τὸν συννεφώδη οὐρανόν. Τὸ ὑάλινον παράθυρον τοῦ Σιγισμῶνδου φωτίζεται πρῶτον ὁ ταμίης ἐτοιμάζει αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν λυχνίαν τοῦ μετὰ λεπτολόγου φροντίδος καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ σκιά περιφέρεται πρὸ τῆς φλογὸς ἢ κύπτει πλησίον τῶν κιγκλιδίων τοῦ γραφείου. Ἡ ὄργῃ τῆς Σιδωνίας κατευνάζεται πρὸς στιγμὴν καὶ λησμονεῖται ἐνῶ παρατηρεῖ τὰς γνωστὰς ἐκεῖνας λεπτομερείας.

Αἰφνης μικρὸν ὄχημα εἰσερχεται εἰς τὸν κῆπον καὶ σταματᾷ πρὸ τῆς θύρας. Ἰδοὺ τέλος πάντων κάποιος! Εἰς τὸν κομψὸν ἐκεῖνον καὶ περιδινόμενον ὄγκον τὸν ἀνερχόμενον ἐν τάχει τὴν κλιμακὰ καὶ ἀποτελούμενον ἐκ μετᾶξης, ἐξ ἀνθέων, ἐκ γαργατῶν, ἐκ σειρητιῶν, ἐκ σισυρῶν ἢ Σιδωνία ἀνεγνώρισεν μίαν τῶν τακτικῶν ἐπισκεπτριῶν τῆς αἰθούσης τῶν Φρομῶν, σύζυγον ἐμπόρου ὀρειχαλκίων ἀντικειμένων. Οἷα δόξα νὰ δεχθῇ παρομοίαν ἐπίσκεψιν! Γρήγορα γρήγορα τὸ ἀνδρόγυνον λαμβάνει θέσιν, ὁ κύριος παρὰ τὴν ἐστίαν, ἡ δὲ κυρία ἐπὶ ἔδρας φυλλομετροῦσα νωχελῶς ἐν φυλλάδιον περιοδικοῦ. Ἀλλ' ὁ κόπος τῆς παρασκευῆς ἦτο μάταιος! Ἡ ὠραία ἐπισκέπτριά δὲν ἤρχετο διὰ τὴν Σιδωνίαν ἐσταμάτησεν εἰς τὸ κατώτερον πάτωμα.

Ἄ! ἂν ἡ κυρία Γεωργίου ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ ὅτι ἡ γείτων τῆς λέγει περὶ αὐτῆς καὶ τῶν φίλων τῆς!...

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ ἀναγγέλλουσι μίαν ἐπίσκεψιν:

— Ἡ δεσποινὶς Πλανη!

Εἶνε ἡ ἀδελφὴ τοῦ ταμίου γεροντοκόρη ταπεινὴ καὶ πραεὴ ἣτις θεωρεῖ ὡς καθῆκον αὐτῆς τὴν ἐπίσκεψιν πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ προισταμένου τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ φαίνεται ἐκπληκτος διὰ τὴν ἐνθερμον ὑποδοχὴν ἣς τυγχάνει. Τὴν περιστοιχίζου, τὴν περιποιῶνται: «Πόσον εἰσθε ἀξιαγάπητος!... πλησιάσατε δὲ κομμάτι εἰς τὴ φωτιὰ!...» Τὴν προσέχουν, δεικνύουσιν ἐνδικαίως καὶ εἰς τοὺς ἐλαχίστους λόγους τῆς. Ὁ ἀγαθὸς Ρίσερ ἀπευθύνει αὐτῇ μειδιάματα φλογερὰ ὡς εὐχαριστήρια. Καὶ αὕτῃ ἡ Σιδωνία ἀναπτύσσει ὅλα αὐτῆς τὰ θελητήρια χείρους διότι δύναται νὰ ἐπιδειχθῇ ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ δόξῃ πρὸς μίαν ἄλλοτε ὁμοίαν τῆς καὶ διότι ἀναλογίζεται ὅτι ἡ ἄλλη κάτωθεν θὰ ἤκουσεν ὅτι ἦλθεν ἐπίσκεψιν. Διὰ τοῦτο κάμνουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον θόρυβον ἀνακινούντες

ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟΝ ΤΟΥ

Ἦτο φοβερὸν δυστύχημα δι' αὐτόν, καὶ ὅμως τοῦ τὸ ἀνήγγειλαν ὡς τὸ ἀπλοῦστερον πράγμα τοῦ κόσμου:

«Ὁ γείτονας μας θὰ σηκώσῃ τὸ σπίτι του καὶ θὰ σοῦ κλείσῃ τὸ παράθυρον.»

Τὸ παράθυρόν του... Μικρὸν παράθυρον μὲ λευκὰ διανθῆ παραπετάσματα, μὲ πράσινα δρύφακτα, βλέπον ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν. Κανὲν τῶν δύο ἄλλων τοῦ δωματίου του δὲν ἠγάπα ὡς αὐτὸ ὁ ποιητὴς! Καὶ εἶχε δίκαιον. Ἀπὸ τῶν ἄλλων δὲν ἐβλεπε παρὰ ἓνα στενὸν καὶ βυκαρὸν δρόμον, στέγας ἀτάκτως ὑπερκειμένους ἀλλήλων, ὀπισθίας πλευρὰς οἰκιῶν εἰδωθεῖς, καὶ εἰς τὸ βάθος ἐν βουνόν τεσσόν, ξηρόν, βαρὺ, ἀποκρύπτον τὴν θέαν τοῦ οὐρανοῦ· ἐν ᾧ τούταντιον ἡ ἀναπεπταμένη θέα τοῦ ἠγαπημένου παραθύρου ἐξείλισσε τὰς θελητικωτέρας κκλλονάς...

Παρ' αὐτὸ εἶχεν ἐστημένον τὴν κλίνην του καὶ τὸ τραπέζιον του. Τὴν νύκτα, κατακεκλιμένος, ἠγάπα νὰ διακρίνῃ διὰ τῶν κενῶν τῶν δρυφακτῶν σελαγίζοντας τοὺς ἀστέρας καὶ τὴν ἡμέραν ζητῶν παρὰ τὸ τραπέζιον τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἐμπνευσιν, ἠγάπα νὰ στρέψῃ ὄμμα βεμβόν πρὸς τὴν γλαυκὴν ἔκτασιν τῆς θαλάσσης, ἥς τὸν ἐδρόσιζεν ἡ αὐρα ἢ τὸν ἐλίκνιζεν ὁ μαμακρυσμένος ἠροῦς τῶν κυμάτων, καὶ πρὸς τὸ κύμα τῶν οὐρανοῦ μὲ τὸν ἀνοιχτὸν δρίζοντα, κατερχόμενον ἐπὶ τῶν ἀπωτάτων ἰσχυρῶν βουνῶν... Καὶ ὅσκις ἐκυπτε μεταξὺ τῶν δύο ἀνοδοχῶν τοῦ βάρου, ἐπεσκίπει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν εὐρεῖαν ὁδόν, τὴν λευκὴν καὶ πολύτυρβον παραλίαν, τὸν λιμένα. ἐν ᾧ ἐφαίνετο ἡ συμπεπλεγμένη μάζα τῶν ἰσθμῶν τὸ ἀρχαῖον ἐνετικὸν φρούριον, γαλκώχρον μὲ πρασινὰς ὑπαιρέας, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τοῦ ὁποῦ ἐκυμάτιζε μίαν σημαίαν καὶ ἐφθάνον ἀρχαῖοι ἦχοι σάλπιγγος καὶ ἐκείθεν τὴν ὠραιότεραν ὄψιν τῆς πόλεως ὑπὸ καταφύτους λόφους, χρυσομένην ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ κατοπτριζομένην εἰς τὰ ἤρεμα ὕδατα...

Ἐπειτα ἀπὸ τοῦ παραθύρου τούτου τὸν ἐνεθουσίαζεν ἡ ἰδέα τοῦ ὕψους του. Πτωχὸς ποιητῆς! Ἐνόμιζεν ἐκυτόν κεχωρισμένον τῶν λοιπῶν μελανῶν ἀνθρωπαρίων, τὰ ὁποῖα ἐβλεπε μακρόθεν ἐργαζόμενα ἐπὶ τῆς παραλίας... ὡς ἐν τῷ ἱερῷ ἀναχωρητηρίῳ τῆς Μούσης, ἀιρόμενον πλησιέστερον πρὸς τὰς γλαυκὰς χώρας τοῦ ἰδανικοῦ καὶ τῶν ὀνείρων...

Καὶ ὅμως τὸν περιεκύκλου ἡ μᾶλλον καταθλιπτικὴ πεζότης. Τὸ πλησίον τοῦ δωματίου, σκοτεινὸν πάντοτε καὶ ἄποπνιόν παραζένον ὄσμη, ἦτο πλήρες βαρελίον σακχαρώς καὶ

τὰς ἔδρας, ὠθοῦντες τὴν τράπεζαν, ὅτε δὲ ἡ γεροντοκόρη ἀπέρχεται τεθαμβωμένη, καταγοητευμένη, ἀμηχανοῦσα, τὴν συνοδεύουν μέχρι τῆς κλιμακῆς μετὰ μεγάλου θροῦ ἐσθῆτων, φωνάζουν πρὸς αὐτὴν δυνατὰ κύπτοντες ἀπὸ τοῦ δρυφακτοῦ τῆς κλιμακῆς ὅτι μένουν κατ' οἶκον κατὰ πᾶσαν Παρασκευὴν... «Ἀκούετε; κατὰ πᾶσαν Παρασκευὴν...»

Τώρα πλέον εἶνε νύξ. Εἰς τὸ πλησιόχωρον δωμάτιον ἀκούεται ἡ θαλαμηπόλος ἣτις παρασκευάζει τὴν τράπεζαν. Ἐτελείωσεν, ἡ κυρία Φρομῶν δὲν θὰ ἔλθῃ!

Ἡ Σιδωνία εἶνε πελιδνὴ ἐξ ὄργης.

— Κυττάξατε δὲ αὐτὴν τὴν κυρὰν ποῦ δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀναβῇ οὔτε δεκαοκτὼ σκαλιὰ!... Ἡ κυρία βέβαια μᾶς θεωρεῖ πολὺ μικροῦς ἀπέναντι τῆς εὐγενείας τῆς! «Ὡ! ἀλλὰ θὰ ἐκδικηθῶ!...»

Καὶ καθόσον ἡ ὄργῃ τῆς ἐκρήγνυται δι' ἀδίκων λόγων καὶ παραπόνων ἢ φωνῆ τῆς καθίσταται χυδαία λαμβάνουσα τόνον ἀγοραῖον, ὕψος λαϊκῶν ἀποκαλύπτων τὴν πρῶτην μαθητευμένην τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Λε-Μίρ.

Ὁ Ρίσερ ἀποτολμᾷ ἀτυχῶς νὰ εἶπῃ μίαν λέξιν.

— Ποῖος εἰξεύρει; ἴσως εἶνε ἄρρωστον τὸ παιδί.

Ἐμμανῆς ἡ σύζυγός του στρέφεται πρὸς αὐτόν ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὸν δεῖξῃ.

— Θὰ μ' ἀρήσετε ἐπὶ τέλους ἡσυχον μὲ αὐτὸ τὸ παιδί;... Ἐξ αἰτίας σας προέρχεται ὅτι καὶ ἂν μοῦ συμβαίνει... Δὲν κάμνεις νὰ μὲ σέβωνται!

Ἐνῶ δὲ ἡ θύρα τοῦ θαλάμου κλείεται βιαίως καὶ ἐκ τοῦ κρότου δονοῦνται αἱ ὑάλιναι σφαῖραι τῶν λυχνιῶν καὶ ὅλα τὰ ἐπὶ τῶν σκευοθηκῶν μικροτεχνήματα, ὁ Ρίσερ ἀπομεινὰς μόνος, ἀκίνητος εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης βλέπει μὲ ἦθος θλιβερόν τὰ λευκὰ του περιχειρίδια καὶ τὰ ἐστιβωμένα εὐρεῖα ὑποδήματά του καὶ ψιθυρίζει μηχανικῶς:

— Ἡ ἡμέρα τῆς ὑποδοχῆς τῆς συζύγου μου!...

(Ἔπεται συνέχεια)

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἰσότης εἶνε τὸ εὐαρέστον ἐκεῖνο συναίσθημα τὸ ὁποῖον πληροῖ τὴν καρδίαν μας ὅταν κρίνωμεν καὶ εὐρίσκωμεν ἑαυτοὺς ἴσους πρὸς τοὺς ἀνωτέρους μας καὶ ἀνωτέρους τῶν ἴσων μας.

*

Ὁ ἔρωσ ἔχει ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς ταύτην τὴν παράδοξον ἐπίδρασιν, ὅτι σχετίζων πᾶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαθὸν πρὸς τὴν ἀγαπωμένην γυναῖκα καθιστᾷ τὸν ἀγαπῶντα πρόθυμον εἰς ἐπιτελεσιν αὐτοῦ.

*

Ὅπως ἐπὶ τοῦ μᾶλλον μεμιασμένου καὶ σεσηπῶτος ὕδατος κατοπτρίζεται τεμάχιον οὐρανοῦ, οὕτω ἐν τῇ μᾶλλον διεφθαρμένῃ ψυχῇ ὑπολαμπάνει ὁσας τις ἀρετῆς.

σάκκων καφέ, ἐκ τῶν εἰδῶν τὰ ὅποια ἐμπο-
ρεύετο ὁ πατήρ του. Ἀπὸ ἐν ἄλλο δωμάτιον
ἐφθάνεν ὁ κρότος τῆς μηχανῆς τῆς μητρὸς του,
δι' ἧς ἔρραπτε κάτω τάσπρουρα τῆς οικογε-
νείας. Ὀνομαζέτο Πέτρος-πεζότατον ὄνομα,
ὕπνουμιζον εἰς αὐτὸν ἀμέσως τὸν νουὸν του,
ἐνα συμυρῆτον οἰκοκύρην μὲ ρεδιγκόταν κλει-
στήν καὶ μὲ φέσι. Εἶχεν ἕνα μεγαλύτερον ἀδελ-
φόν, πολὺ χυδαῖον, — εἰρωνεῖα πεζοτάτη νὰ κα-
λῆται αὐτός Κίμων, — ὁ ὅποιος δὲν ἐγνώριζε τί-
ποτε ἄλλο, παρὰ νὰ κρατῆ τὰ βιβλία τοῦ πα-
τρός του, νὰ πηγαίη συχνὰ εἰς τὸ κυνήγιον καὶ
νὰ διακόπτη συχνότερα τὰ ὄνειρα τοῦ ἀδελφοῦ
του μὲ βαναυσοτάτας βλασφημίας. Καὶ ἐν τῷ
μέσῳ ὅλης αὐτῆς τῆς πεζότητος, ἐν μόνον εἶχεν
ὁ ποιητὴς καταφύγιον ἡσυχον καὶ ἀσφαλές, ὡς
ἐν ὕψωμα ἐξέχον ἐντὸς βορβορώδους τενάγους·
τὸ δωμάτιόν του μὲ τὸ ἐξάισιον ἐκεῖνο παρα-
θύρου.

Ἐδῶ διημέρευε, λησμονῶν ὅλους καὶ ὅλα,
πλήρης ἰδανικοῦ, ἀναπλάσσειν τὰ ὄνειρά του.
Ἄχ, καὶ ποῖος ἐκ τῶν σήμερον ψυχρῶν καὶ θε-
τικῶν δὲν διῆλθε μίαν τοιαύτην ἐποχὴν ἐν τῇ
ζωῇ του! Ἦτο ἀκόμη ἡ ἡλικία καθ' ἣν ἐξε-
λάμβανεν ὡς μόνιμον ποιητικὴν φλόγα τὰς πα-
ροδικὰς τῆς νεότητος ἐξάρσεις, καθ' ἣν ἐνόμιζεν
ὅτι μὲ τοὺς στίχους του θάνεμόρπου τὸν κόσμον,
καὶ ὅτι ἤρκει μόνον νὰ γράφῃ, διὰ νὰ εἰσέλθῃ
εἰς τὸ ταπεινὸν τοῦ δωμάτιον ἢ δόξα καὶ ὁ
πλοῦτος. Ἄλλ' ἀντὶ τούτων εἰσῆρχοντο πρὸς τὸ
παρὸν ἀπελπιστικαί τινες ἐπιστολαί... καὶ ὁ
πατήρ του μὲ τὰς αἰωνίας καὶ πολὺ φορτικὰς
συμβουλὰς:

«Γιατί, παιδί μου, δὲν μ' ἀκοῦς; Δὲν σου
εἶπα πῶς ἡ δουλειὰ πού κάνεις, δὲν εἶνε γιὰ τὴν
ἐποχὴν πού ζοῦμε;.. Εἶνε σκληρὴ ἐποχὴ, γεμάτη
ἀνάγκας... Κρίμα 'ς τὰ γράμματα πού ξέρεις!
ἀκόμα δὲν ἐμαθεὶς ὅτι οἱ ποιηταὶ δὲν περνοῦν
σήμερα εἰς τὴν κοινωνίαν μας; Σήμερα ἔχεις
χρεῖα νὰ ἐργασθῆς γιὰ νὰ ζήσης. Τί νὰ σοῦ
κάνω! πτωχὸς ἄνθρωπος εἶμαι... ἂν ἤμουν τοῦ-
λάχιστον πλούσιος, ὑπομονή! Νὰ, δὲν πέρνει
παράδειγμα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου; Κ' ἐκεῖνος ὁ
καυμένος δὲν θέλει, νομίζεις, νὰ ζῇ ἀνεξάρτητα,
ὅπως ἤθελε τοῦ καπνίσου; Ἄλλὰ τὸν βλέπεις
πού ἀναγκάζεται νὰ ψοφᾷ 'ς τὸ Γραφεῖο ἀπὸ τὸ
πρῶτον ὡς τὸ βράδυ... Αἱ! τὸ ψωμί τους οἱ ἄν-
θρωποι τὸ βγάζουν σήμερα μὲ ἰδρωτὰ καὶ μὲ
κόπο... καὶ αὐτὰ πού κάνεις ἐσὺ δὲν ψωμόνουν,
παιδί μου, δὲν ψωμόνουν!

— Τί θέλετε λοιπὸν νὰ κάνω; Θέλετε νὰ
σας βοηθῶ κ' ἐγὼ 'ς τὸ Γραφεῖο μὲ δυὸ ὄρες
τὴν ἡμέρα;

— Καθόλου ἀρκεῖ γι' αὐτὴ τὴν δουλειὰ ὁ
Κίμων. Σοῦ εἶπα καὶ ἄλλη φορὰ... δώσε ἐξε-
τάσεις νὰ γίνῃς καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς.

— Δάσκαλος! ἐγὼ δάσκαλος; Δὲν ἔχω 'ς τὸ
νοῦ μου νὰ θυσιάσω τὸ μέλλον μου!»

Ἡ τελευταία μεγάλη λέξις ἀπεδίωκε τοῦ
δωματίου τὸν πατέρα ἀπέλιπιδά, ἐν ᾧ ὁ υἱὸς
ἐστρέφετο πρὸς τὸ παράθυρόν του. Ἡ θεὰ ἐκεῖνη
τὸν παρηγόρει ἐν πάσῃ ἐπιδρομῇ τῆς ἀνάγκης
καὶ τῆς πραγματικότητος. Τῷ ὠμίλει ἡ θάλασ-
σα μὲ γλῶσσαν μαγικὴν, τῷ ἐγέλα ὁ οὐρανός,
μεϊδιάμα ἐνθαρρύνσεως, ἡ αὐρὰ τῷ ἔφερεν ἐλ-
πίδας καὶ ὄνειρα... καὶ ἐκεῖ μακρὰν, τὸ ὑπο-
τρέμον κυανοῦν παραπέτασμα ἐνός ἄλλου πα-
ραθύρου, ἐφ' οὗ προέβκανε συνήθως γλυκεῖα καὶ
ἠγαπημένη μορφή, τῷ ἐφαίνετο ὡς νὰ τὸν ἐχαι-
ρέτα καὶ νὰ τὸν ἐπευφήμει...

Καὶ τώρα ἔπρεπε νὰ κλεισθῆ διὰ παντὸς τὸ
παράθυρόν του...

Ὅσακις ἐκυπτε καλὰ καὶ ἐπεσκόπει τὰ κάτω,
προσκειμένη τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ, στέγη ἀκίνδυ-
νος ὄλωσ, μικρὰ, ῥυπαρὰ, μὲ μαυρισμένους ἐκ
τοῦ χρόνου καὶ θρυσοκεπέις κεραμίδας. Ἦτο τὸ
χαμόσπιτον τοῦ γείτονος... Μίαν πρωῖαν δύο
— τρεῖς ἐργάται ἀνῆλθον ἐπὶ τῆς στέγης ἐκεῖνης
καὶ ἤρχισαν νὰ ἐκτοπίζωσι τὰς κεραμίδας τῆς...
Τί ἔστρεψεν; Ὁ οἰκίσκος κατηδαφίζετο. Ὁ γεί-
των, ἐκτελῶν προαιώνιον πόθον, θ' ἀνήγειρεν
ἐκεῖ μίαν οἰκίαν ὑψηλὴν, ἡμότοιχον μὲ τὴν ἰδε-
κὴν του — καὶ τὸ παράθυρόν του θὰ ἐφράσσετο!

Ἦτο πολὺ, ἦτο μέγα τὸ ἀνέλπιστον κακόν.
Ἡ θεὰ θὰ ἐξηφανίζετο ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του,
ὡς μαγικὴ τις ὄπτασις. Θὰ ἐστεῖρευεν ἀφῆνης
ἢ πηγὴ πάσης τοῦ ἐμπνεύσεως καὶ παρηγορίας.
Ἡ ποίησις καὶ ὁ ἔρωσ θὰ τὸν ἐγκατέλειπον.
Ἐκλείετο τὸ παράθυρόν του — ταῦτόν ὡς νὰ
ἐκλείετο καὶ τῆς ψυχῆς του τὸ ὄμμα...

Ὁ ἀπελπισμὸς του τῷ ὑπηγόρευσε πᾶν μέ-
σον νὰ το σώσῃ. Ἄλλ' ἦτο ἀδύνατον. Τὸ πα-
ράθυρον, καὶ οὕτως καὶ ἄλλως, ἦτο καταδικα-
σμένον ἀμετακλήτως. Ὅ,τι τῷ εἶπεν ὁ πατήρ
του ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπ' ἀρχῆς, τὸ εὔρε
πλήρες σκληρᾶς ἀληθείας μέχρι τέλους.

«Ἐχεις χρήματα ν' ἀγοράσῃς τὸ πλῆκνὸ σπι-
τάκι; Αὐτὸ μόνον ἔχει νὰ σώσῃ τὸ παράθυ-
ρόν σου, τίποτε ἄλλο. Ἄλλὰ χρήματα δὲν
ἔχεις... καὶ πρέπει νὰ ὑποκύψῃς. Ἄν δὲν τὸν
ἀφήσουμε τώρα ν' ἀκουσθῆς ἐπάνω 'ς τὸν τοῖχόν
μας, ἡ κικία θὰ μας μείνῃ καὶ ἡ ζημία, ἂν
θέλῃς. Ὁ νόμος τοῦ ἐπιτρέπει, ἀμα ἀφήσῃ διά-
στημα ἐνός μέτρου, νὰ σηκώσῃ τὸ σπῆτι τοῦ
ὄσω θέλει, χωρὶς νὰ μας βωτῆσῃ. Τί θὰ κερ-
δίσης τότε, σὲ παρακαλῶ; Πρῶτον ἡ θεὰ σου
καὶ ἔτσι θὰ καταστραφῇ· δεύτερον, θ' ἀνοίξῃ
ἀποκάτου μας ἕνα στενὸ σοκάκι, ἀποθήκη βέβαια
ἀκαθαρσιῶν καὶ ἐστία μολυσμάτων, καὶ τρίτον
δὲν θὰ πάρουμε οὔτε τὰ πεντακόσια φράγκα,

πού θὰ μας πληρώσῃ ὁ γείτονας, ὡς δικαίωμα
ὁμοιοχίας καὶ ἀποζημιώσιν διὰ τὸ παράθυρον.»

Ἡ λογικὴ αὐτὴ ἦτο ἀκαταμάχητος. Ἀφ' οὗ
δὲν εἶχε χρήματα ν' ἀγοράσῃ τὸν οἰκίσκον, διὰ
νὰ τὸν ἀφήσῃ πάντοτε ὅσον ἦτο χαμηλός, πᾶσα
ἄλλη προσπάθεια ἀπέβκανε περιττή. Ἡ τύχη
τὸν κατεδίωκε, πλουτίζουσα τὸν γείτονά του
καὶ ἀφίνουσα αὐτὸν ἀκόμη ἐν τῇ πτωχείᾳ. Ἄς
ἄφινε τοῦλάχιστον τώρα τὸν πατέρα του νὰ
ὠφελῆθῃ τῆς περιστάσεως... πεντακόσια φράγ-
κα... ἀλλὰ πολὺ ὀλίγον ἐξετίμων τὸν πλοῦτον
τοῦ παραθύρου του...

Καὶ ἀφῆρέθησαν ἐν τούτοις αἱ κεραμίδες τῆς
στέγης καὶ τὰ σεσηπὸτα ξύλα, καὶ κατηδαφίσθη
ὁ οἰκίσκος, καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων του ἐρρίφθησαν
τὰ θεμέλια τῆς νέας οἰκίας. Αἱ ἡμέραι παρήρ-
χοντο· ἡ οἰκοδομὴ προὔχρει ταχέως ἐν θορύβῳ.
Ὁ Πέτρος, χάσας ἤδη τὴν ἡσυχίαν τοῦ παρα-
θύρου, πρὶν χάσῃ τὴν θέαν του, ἔδαπάνη τὸ
πλεῖστον τῆς ἡμέρας κύπτων ἀπ' αὐτοῦ καὶ
θεωρῶν... Ὅλον ἐκεῖνο τὸ σύνολον τῆς ἀνεγει-
ρομένης οἰκίας, οἱ ἀνυψούμενοι τοῖχοι, οἱ κατερ-
γαζόμενοι λίθοι, αἱ διασταυρούμενοι δοκοί, αἱ
κλίμακες, ἐφ' ὧν ἀνῆρχετο καὶ κατήρχετο μα-
κρὰ σειρά παιδῶν μὲ τὰ πηλοφόρα τὰ τεταμένα
σχοινία, οἱ σωροὶ τῆς ἀμμου καὶ τῆς ἀσβέστου,
αἱ κραυγαὶ τῶν ἐργατῶν, αἱ ὀδηγαί τοῦ γεί-
τονος μὲ τὴν στρυμῶδη φωνήν, οἱ κρότοι τῶν
ἐργαλείων — ὅλα τῷ ἐφαίνοντο ὡς μίαν τερατώ-
δης μηχανῆς θανάτου, ὡς ἐν φοβερόν θηρίον,
ἀνερχόμενον βαθμηδὸν διὰ νὰ καταδροχθῆσῃ τὸ
παράθυρόν του...

Τὸ καυμένον τὸ παράθυρόν του! Ἦτο ἔαρ.
Ἡ ἀποψὶς περιεβάλλετο τὰ μαγευτικότερα αὐ-
τῆς θέλητρος, ὡς ἵνα καταστήσῃ ὠραιότερας
τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ παραθύρου. Νεφύ-
δρια χρυσαυγῆ προσελάμβανον μυριότροπα σχή-
ματα ἐπὶ τοῦ γαλανοῦ στερεώματος. Τὰ χρώ-
ματα τῆς θαλάσσης, καὶ τοῦ δριζόντος ἐποικίλον
μεγαλοπεπέστατα. Παρὰ τὸ κυανοῦν παραπέ-
τασμα τοῦ ἀπέναντι παραθύρου, διημέρευε σχε-
δὸν ἡ βρεμῶδης ἐρωμένη τοῦ ποιητοῦ... Καὶ
πόσον ἀμβρόσια αἱ νύκτες! πόση τῆς φύσεως ἡ
γκλήνη! πόση τῶν ἄστρον ἡ μαρμαρυγὴ!...
Ἄλλὰ κάτω τὸ φοβερόν θηρίον ἐληθάργει περι-
μένον τὴν πρωῖαν νὰ ἐξυπνήσῃ φοβερότερον...
Ἄ, ἦτο λυπηρόν νὰ κλείηται οὕτω τὸ ὠραῖον
παράθυρον... καὶ νὰ ἦνε ἡ ζωὴ του... καὶ
νὰ μὴ ὑπάρχῃ κανὲν ὁμοῖον εἰς ὅλην τὴν λοιπὴν
οἰκίαν!...

Ἐπῆλθε τέλος πάντων ἡ τελευταία του στιγ-
μή. Μίαν πρωῖαν, ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ φρουρίου ἀντή-
χουν οἰνοὶ πανθίμως οἱ διακεκομμένοι ἦχοι τῆς
σάλπιγγος, οἱ ἐργάται πατούντες ἐπὶ τοῦ πρώ-
του πατώματος τῆς νέας οἰκοδομῆς καὶ φθά-

νοντες ἤδη τὸ παράθυρον, εἶπον εἰς τὸν Πέτρον
ὅτι ἦτο ὥρα νὰ το ἰτοιμάσῃ... Ἀφῶνος ἐκεῖ-
νος τοὺς ἐβοήθησε νὰ φαιρέσωσι τὰ πράσινα δρύ-
φακτα, τὰ ὑαλοφρακτα φύλλα, τὰ διανθῆ
παραπέτασμα, τὰς δύο ἀνθοδόχους τοῦ βά-
θρου... Γυμνὸς ὁ κατάδικος παρεδίδοτο εἰς τοὺς
δημίους του... Ἄλλ' ὅταν ἤρχισαν νὰ ἐπιθέ-
τωσι καὶ νὰ συγκολλῶσιν ἐντὸς τοῦ τετραγώνου
κενοῦ τὰς ἀπεχθεῖς ἐκεῖνας πλίνθους, ὁ πτωχὸς
ποιητὴς ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, φοβούμενος μὴ
κλαύσῃ...

Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ ἐργασία ἐπανῆλθε. Φεῦ!
ἀντὶ τοῦ φωταυγῆος παραθύρου διεκρίνετο ἐν
μέλαν τετραγώνον ἐκ πλίνθων, τὰ κενὰ τῶν
ὀπῶν ἐφρασκον ἐκχειλίζων ὁ ὑγρὸς ἀκόμη πη-
λός... Οἱ κρότοι τῶν ἐργατῶν ἠκούοντο ἤδη
ἀσθενέστεροι... Τὸ λευκὸν παραπέτασμα ἐκεῖτο
χαμαί, ὡς σημάκι ποδοπατημένη. Δὲν ἐφαίνετο
τίποτε... Ἐν σκότος διεχεῖτο ἐντὸς τοῦ δω-
ματίου...

Καὶ τὸ σκότος τοῦτο ἠσθάνετο ὁ ποιητὴς
καλύπτον συγχρόνως καὶ τὴν ψυχὴν του. Ὁ
ἔρωσ καὶ ἡ ποίησις... ἐτάνασαν τὰς λευκὰς
τῶν πτέρυγας καὶ ἀπέπησαν μακρὰν. Ἡ ἀπο-
γοήτευσις καὶ ἡ θλίψις διεδέχοντο παρ' αὐτῷ
τὸ ἰδανικὸν καὶ τὴν ἐμπνευσιν... Θὰ περιορι-
ζέτο τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν πνιγερὰν θέαν τῶν
ἄλλων παραθύρων, εἰς τὰ βρῦα τῶν στεγῶν
εἰς τοὺς μαυρισμένους τοίχους τῶν μαγειρείων
καὶ τῶν πλυτηρίων — ἠρίζων καλὸς μὰ τὴν
ἀλήθειαν δι' ἕνα καθηγητὴν τῆς Γαλλικῆς...
Καὶ ἴστατο θεωρῶν τὴν συμφορὰν μὲ ὄμμα ἐν-
δακρυ, μὲ σκέψεις ἀλγεινάς...

Ἄλλ' αἶφνης, ἐν τῇ ταχείᾳ διαδοχῇ τοῦ λο-
γισμοῦ του, εἶδεν ὑπὸ νέαν ὄψιν τὸ πρᾶγμα.
Ἡ καταστροφὴ ἐκεῖνη τὸ ἦτο ἐν μάθημα. Τὸ
τραῦμα, τὸ ὅποιον ἠδυνάτει ν' ἀποτρέψῃ ἐξ ἐλ-
λείψεως χρημάτων, ἡ ἀπότομος ἐκεῖνη ἐμφραξίς,
τῷ ἐφαίνετο ὡς μίαν εἰκὼν, ἐν σύμβολον τῆς
κοινωνικῆς καταθλίψεως, ὅψ' ἦν ἐξῆ. Αὐτὴ ἡ
Ἄναγκη τῷ ἐκλείετο κατὰ πρόσωπον τὸ παρα-
θύρον μὲ τὴν ὠραῖαν ἀποψίν, ὡσεὶ λέγουσα:
Ζήτησε τίποτε πρακτικώτερον· δὲν ἐπιτρέπεται
σήμερα τόση ἰδανικότης. Ἴδου ὅτι δὲν ἔχεις
τὰ μέσα νὰ τὴν διατηρήσῃς...

Καὶ τὸ λαμπρὸν μέλλον πρὸς τὸ ὅποιον ἀπέ-
βλεπεν ὁ νέος, βαθμηδὸν ἐσκοπίζετο, καὶ κατέρ-
ρεον ὑπὸ τὴν βαρεῖαν πραγματικότητά αἱ ἐλ-
πίδες του καὶ τὰ ὄνειρά του. Ἐπρεπε νὰ παλιν-
ωδῆσῃ. Ὁ πατήρ του εἶχε δίκαιον. Ἦτο σκληρ-
ρὰ ἡ ἐποχὴ καὶ πλήρης ἀνεγκῶν...

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Πρῶτα μάθε νὰ σωμαίνῃς κ' ἔπειτα νὰ φλαρῆς.

ΜΕΝΔΡΕΣΕΔΕΣ ΚΑΙ ΣΟΦΤΑΔΕΣ

Μία τῶν ἐν Ἀθήναις ἀπκισιωτέρων ποιητικῶν φυλακῶν εἶναι, ὡς γνωστόν, καὶ ἡ πρὸς τὴν πυρποληθεῖσαν Παλαιὰν Ἀγορὰν *Μενδρεσές*, κατὰ τὴν περιώνυμον διὰ τὴν ἐντὸς τοῦ περιβόλου αὐτοῦ πελωρίαν πλάτανον καὶ τοὺς διαστήμους ἄνδρας, τοὺς ἐν αὐτῷ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐγκαθειρθέντας. Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι πάντες μετὰ φρίκης κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον μεγάλης προφίρομεν τὸ ὄνομα τῶν φυλακῶν τούτων, ἀλλ' ὀλίγιστοι, φοβοῦμαι, γινώσκουμεν καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν.

Μενδρεσές τουρκιστὶ σημαίνει τόπον ἐκκιδεύσεως, λύκειον, σχολεῖον, ἐν ᾧ ἐκπαιδεύονται οἱ εἰς τὴν παιδείαν ἀφωσιωμένοι νέοι ἐν ὅπως οὖν προβεβηκίαι ἡλικίαι εἰσερχόμενοι εἰς αὐτό. Ὁ *Μενδρεσές* εἶναι εἶδος διδασκαλείου, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ καὶ δικαίωνται οἱ εἰς αὐτὸν φοιτῶντες, τοῦ τουρκικοῦ Δημοσίου κατὰβάλλοντος πάσας τὰς πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἀπαιτούμενας δαπάνας. Συνήθως εἰς μόνος διδάσκαλος (*χάτζις*) διδάσκει πάντα τὰ μαθήματα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ φοιτηταὶ, ἦτοι οἱ *σοφτάδες*, δέον νὰ ἐξέλθωσι τοῦ πανδιδακτηρίου τούτου ἐφωδισμένοι διὰ πάσης ἀνθρωπίνης γνώσεως, εὐδῆλον καθίσταται ὅτι ὁ *Μενδρεσές* παρὰ τοῖς Τούρκοις ἀναπληροῖ καὶ τὰ λεγόμενα *Πανεπιστήμια* τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Ἀλλ' ἐπ' ἴσης γνωστὸν ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Τούρκων εἶναι λίαν περιορισμένη ὅθεν μόνον τέσσαρα μαθήματα διδάσκονται ἐν τῷ *Μενδρεσέ*, α') τὸ *Δίκαιον*, κυρίως τὸ θεοκρατικόν, τὸ *Σιερη* λεγόμενον, βᾶσιν ἔχον τὸ Κοράνιον καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἐντολὰς β') ἡ *Θεολογία* γ') ἡ *Φιλολογία*, περιλαμβάνουσα τὴν ἀραβικὴν, περσικὴν καὶ τουρκικὴν καὶ δ') ἡ *Φιλοσοφία*, ἐν στενωπῶν κύκλῳ.

Ἡ διδασκαλία ἐν τῷ *Μενδρεσέ* διαρκεῖ 20—25 ἔτη, μετ' αὐτὸν ὁ *σοφτάς* ἐξέρχεται ἔχων δικαίωμα νὰ καταλάβῃ ὅταν δῆποτε θέσιν, οὐχὶ κατωτέρην τῆς τοῦ *μουλλά*, ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ὡς κάτοχος πᾶσων τῶν γνώσεων τῶν ἀπαιτούμενων εἰς πλήρη εὐδοκίμησιν ἐν τῷ νέῳ στρατιῷ. Μόλις περὶ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, αἰτεῖ ἢ μάλλον ἀπαιτεῖ τὸν διορισμὸν του, ὃν ὑπογράφει ὁ Σουλτάνος ἄνευ περαιτέρω δικτυώσεων, πλὴν μικρῶν ἐξετάσεων, ἐν αἷς δοκιμάζεται ὁ ὑποψήφιος, ὡς καλεῖται *διδάκτωρ*. ἂν γινώσκῃ ἀπὸ στήθους πάντα τὰ διδασκόμενα αὐτῷ μαθήματα.

Σφύζεται παράδοσις τις, καθ' ἣν εἰς τὸν Σουλτάνον Μουράτ ἐπέδωκεν ἀναφορὰν ἅμα περα-

τώσας τὰς ἐν τῷ *Μενδρεσέ* σπουδὰς αὐτοῦ *σοφτάς* τις. Ἡ ἀναφορὰ ἦν γεγραμμένη μετ' ὕψους ἀπαιτητικοῦ, σχεδὸν ἀθάδους, ὃ δὲ Σουλτάνος ἔγραψεν ἰδιοχείρως ὀπισθεν αὐτῆς τὸ πολυθρύλητον παρὰ Τούρκοις «*Ποῦ δουργιά τσάκι-φελλέκ διρ ἄσκ ὀλοοῦν τσεβιρενέν*», ἦτοι «*Αὐτὸς ὁ κόσμος εἶναι τροχὸς τῆς Μοίρας*», εἶπε τῷ *δουραμένῳ* νὰ στρέψῃ αὐτόν. Μετὰ τινὰς ἡμέρας μετέβη εἰς τὴν Μεγάλην Βεζυρείαν ὁ *σοφτάς*, βέβαιος, κατὰ τὰ περὶ ἀπελευθερωμένα νόμιμα, ὅτι ὁ Σουλτάνος ὑπέγραψε τὸν διορισμὸν του. Πόσον ὅμως ἐξεπλάγη μαθὼν παρὰ τοῦ Μεγάλου Βεζύρη, ὅτι ἡ Α. Α. Μεγαλειότης οὐχὶ μόνον διορισμὸν δὲν ἠδύκησε νὰ ὑπογράψῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναφορὰν του ἐπίστρεψε, γράψας τοὺς ἀνωτέρω στίχους. Ὁ *σοφτάς*, λαθὼν τὴν ἡμιστὰ εὐμενῆ ταύτην ἀπάντησιν, ἐσκέφθη ἐπὶ μικρόν, καὶ ἀνεχώρησε λίαν ἐξηκμένως. Βαρυθύμως διὰ τὸ ὅπως ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα τῆς αἰτήσεώς του, ἐξῆλθε τῆς πόλεως ἕνα ἀνεκκουφιστὸν ἀπελισμὸν του ἀνεκπνέων τὴν ζεῖδωρον αὔραν τοῦ Βοσπόρου, «*πολλὰ κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν μερμηρίζων*», ὅτε διακρίνει μακρὰν πτωχὸν βακοςυλλέκτην, καμπτόμενον ὑπὸ διπλοῦ βάρους, τοῦ τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ τῆς πενίας Πηλησιάζει αὐτὸν καί:

— Θέλω νὰ σὲ κάμω πλούσιον, τῷ λέγει.

— Εὐχαριστῶ, ἐφένθη μου, προθύμως, ἀρκεῖ ἢ τρόπος, μετὰ τὸν ὅποιον θὰ με κάμης πλούσιον, νὰ μὴ ἦναι ἄτιμος ἢ ἄδικος.

— Ὅχι, δὲν πρόκειται νὰ βλάψῃς κανέν ἐκ τῶν πλασματῶν τοῦ πανοικτιρμονος Ἀλλάχ, οὐδὲ σὺ θὰ διακινδυνεύσῃς τίποτε.

— Τότε δέχομαι τὴν πρότασιν σου καὶ ὀρκίζομαι εἰς τὸ ἱερόν Κοράνιον ὅτι θὰ ἐκτελέσω πᾶν ὅ,τι καὶ ἂν με προτείνῃς.

— Λοιπὸν, παρὲς με καὶ φέρε με εἰς τὴν Ἀγορὰν τῶν Δούλων (*Αβράτ Παζαρή*) καὶ πώλησον με ὡς υἱὸν σου λέγων ὅτι ἐγεννήθη ἄλαλος, καὶ ὅτι με ἐθρεψες μὲν ἐπὶ τόσα ἔτη, ἀλλὰ δὲν ἔμπορεῖς πλέον ἕνεκα τοῦ γήρατός σου νὰ ἐπικρέσῃς εἰς τὰς δαπάνας τῆς συντηρήσεώς μου, ὅθεν ἀναγκάζεσαι νὰ με πώλῃς. Καὶ ὅσα χρήματα λάβῃς, τὰ βάζεις ἐς τὴν τζέπη σου καὶ ἀναχωρεῖς.

Ἐνταῦθα σημειώτεον ὅτι ἡ πατὴρ δύναται νὰ πώλῃ τὸ τέκνον του, κατὰ τὰ τουρκικὰ νόμιμα, διότι θεωρεῖ αὐτὸ *μακσοῦμ* (καρπὸν του, προϊόν του), οὗτινος εἶναι ὁ ἀπόλυτος κύριος.

Ὁ βακοςυλλέκτης ἡμῶν λοιπὸν λαθὼν μετ' ἐκαστοῦ τὸν ἡδῆ ἄλλοι καταστάντα *σοφτάρ* τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὴν Ἀγορὰν. Κατὰ τύχην ἐρχεται ἀγοραστὴς δούλων εἰς πρῶην Μέγας Βεζύρη, ὅστις ἐξεπλάγη ἰδὼν μεταξὺ τῶν πωλούμενων μαύρων ἀνδραπόδων καὶ ἕνα λευκόν, καὶ μάλιστα ἐνδεδυμένον τὰ ἱερά τοῦ *σοφτᾶ*

ἐνδύματα. Προσκαλεῖ τὸν κήρυκα (*τελλῆλ*) καὶ ἐρωτᾷ ἂν πωλῆται καὶ ὁ λευκὸς ἐκεῖνος *σοφτάς*.

— Μαλιστα, ἐφένθη μου, ἀπαντᾷ ὁ κήρυξ, τὸν πωλεῖ ἐκεῖνος ὁ γέρον, ὅστις εἶναι καὶ ὁ πατήρ του. Εἶναι δὲ βωβός.

— Διὰ τί πωλεῖς τὸν υἱὸν σου, πκτέρα;

— Ἐφένθη μου, μετὰ τὴν πτωχείαν μου τὸν ἐσυντήρησα ὡς τότε, τὸν ἐμεγάλωσα· δὲν ἀντέχω πλέον, εἶμαι πτωχὸς ἀνθρώπος καὶ μόλις βγάξω τὸ δικό μου ψωμί. Αὐτὸς καμμιὰ δουλειὰ δὲν ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ, διότι εἶναι βωβός, καὶ καμμιὰ βοήθεια δὲν μου δίνει.

Ὁ Βεζύρης παρατηρεῖ ὅτι ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἀλάλου *σοφτᾶ* εἶναι νοήμων καὶ κάμνει τὴν ἐξῆς σκέψιν:

— Καλλίτερον ἀνθρώπον ἀπὸ τὸν βωβὸν αὐτὸν δὲν ἔμπορῶ νὰ εὐρῶ τὸν ἀγοράζω λοιπὸν καὶ με ὑπηρετεῖ εἰς τὰ διάφορα διαβούλια χωρὶς φόβον νὰ προδώσῃ εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν μου τὰς μετὰ τῶν φίλων μου διακειρομένας σκέψεις μου. Ἀκαπρὸ *κελεπίρι*, μὰ τὸν Ἀλλάχ!

Τῷ ὄντι δὲ συνεννοεῖται μετὰ τοῦ πωλητοῦ, ἀγοράζει τὸν *σοφτάρ* καὶ τὸν διορίζει θυρωρὸν καὶ ὑπηρετὴν τῆς μεγάλης αἰθούσης αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγον ἐφθασὲν ὁ μὴν τοῦ *Ραμαζάν*, ἦτοι τῆς πανηγύρου νηστείας, καὶ τῆς παννυχίου εὐωχίας καὶ τῶν διασκεδάσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδικημάτων προσευχῶν.

Οἱ εὐκατάστοχοι Τούρκοι, προσεγγίζοντες τοῦ *Ραμαζάν*, φροντίζουν νὰ προμηθευθῶσι καλλίφωνον ψάλτην (*μουζίρ*), ὃν δοκιμάζουσι πολλὰς ἡμέρας πρότερον ἐν ταῖς ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὰ μέγαρα αὐτῶν ἰδρυμένοις εὐκτηρίοις (*μεστζήδ*), ἐπὶ συμφωνουμένη ἀμοιβῇ. Τοῦτο δὲ γίνεται μόνον κατὰ τὸν μῆνα *Ραμαζάν*, διότι καθ' ὅλον τὸ ἐπίλοιπον διάστημα τοῦ ἔτους ἡ προσευχὴ παρὰ τοῖς Τούρκοις εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ στερεότυπος. Ὁ *μουζίρ* δὲ ἔργον ἔχει νὰ ὑμῶν τὸν Θεὸν διὰ διαφόρων αἰνῶν τὰς νύκτας ἀπὸ τοῦ μικροῦ πυργίσκου (*μιραρέ*). Συνήθως δὲ εἶναι καὶ ποιητής, αὐτὸς ὁ ἴδιος ποιῶν τὰς πρὸς δοξολογίαν τοῦ Ἀλλάχ καταλλήλους ᾠδὰς.

Οἱ περίοικοι τοῦ πρῶην Βεζύρη, ἄρχοντες, καὶ μεγιστάνες, συνέχισαν αὐτῷ ἐπὶ τῷ ἐξῆχῳ αὐτοῦ *μουζίρ*, ὃν ἤκουον κατὰ τὰς νύκτας μέλποντα διὰ φωνῆς λαμπρὰς τὸν Ὑψιστον. Ἐκπληκτος ὁ Βεζύρης ἔλεγεν ὅτι βεβαίως δὲν εἶναι ἰδικὸς του ὁ *μουζίζης*, διότι αὐτὸς τοιοῦτον ἀκόμη δὲν εἶχε προμηθευθῆ. Ἀναμφιβόλως ὅμως, προσέθετε, θὰ ἦναι ἄλλου τινὸς *πασσᾶ*, ἀλλ' ἄγνοοι τίνος. Οἱ γείτονες διεβεβαίουν τὸν Βεζύρη ὅτι αὐτοὶ καλῶς ἤκουον, καὶ ὅτι ἀπὸ τὸ ἰδικόν του *μεστζήδ* ἐκπέμποντα καὶ θείαι ἐκεῖναι μελωδίαι.

— Περιέργον, ἀπεκρίνετο οὗτος. Ἐγὼ, ὡς ἡ-

ξεύρετε πάντες, δὲν ἔχω κανένα *ιμάμη* εἰς τὸ κοράκι μου. Ὁ ἀνθρώπος, τὸν ὅποιον ἔχω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου, εἶναι βωβός, ἐρχεται δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ ὁ πατήρ του, ἀλλ' ἀναχωρεῖ τὸ ἑσπέρας, ἔπειτα δὲ δὲν εἶναι καὶ δυνατὸν αὐτὸς νὰ ψάλλῃ.

— *Πασσᾶ ἐφένθη*, ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σας οἰκίαν ἐξέρχεται ἡ *δαουτικὴ* (Δαβιδικὴ) ὑμνωδία, τὴν ὁποῖαν καθ' ἑκάστην νύκτα πάντες ἀκούομεν. Καὶ ἔπειτα, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ βεβαιωθῆτε καὶ ὑμεῖς. Ἀρκεῖ νὰ ἀγρυπνήσητε μίαν μόνην νύκτα.

Εἰς τὴν ἐπιμονὸν διαβεβαίωσιν τῶν φίλων του ὁ Βεζύρης ὑποχωρῶν, ἀποφασίζει νὰ ἀγρυπνήσῃ. Τῷ ὄντι περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀκούει φωνὴν μελωδικωτάτην, προσερχομένη ἀπὸ τὴν σουρῆτα τῆς ἰδίας οἰκίας καὶ ὑμολογούμενον τὸν Θεὸν διὰ τοιοῦτων ὠραίων φράσεων καὶ εἰκόνων, ὡςτε καταγοητευθεὶς ἠσύχως καὶ ἄνευ θυροῦ τινὸς ἀνῆλθε τὴν κλίμακα καὶ βλέπει κατερχόμενον τὸν βωβὸν ὑπηρετὴν του.

— Τίς εἶναι ὁ ψάλλων; ἠρώτησε διὰ νευμάτων τὸν ἄλλον.

— Ἐγὼ.

— Σὺ! Πῶς; Καὶ δὲν εἶσαι βωβός;

— Ὅχι! Πρὸ 5—6 ἡμερῶν μοὶ ἐνεφανίσθη κατ' ὄναρ ὁ μέγας Προφήτης καὶ μοὶ εἶπεν: «*Ἄνοιξε τὸ στόμα σου!*» Περιφοβὸς ὑπήκουσα καὶ ἤνοιξα αὐτό ὁ ἐνδοξος Μωάμεθ τότε ἐβαλέν εἰς τὸ στόμα μου μικρὸν με πράσινα φύλλα καὶ με χρυσὰ γράμματα βιβλικίδιον, τὸ ὅποιον ἐκράτει εἰς τὴν ἁγίαν χεῖρά του καὶ με διέταξε νὰ τὸ καταπίω. Ἐγὼ τὸ κατέπιον χωρὶς νὰ εἶπω λέξιν, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης ἠμιλῶ ὅπως ὅλοι οἱ ἀνθρώποι καὶ γναρίζω ἀπὸ στήθους ὅλον τὸ *Σιερη* καὶ ἕτι ἄλλο θέλει.

Ὁ *Πασσᾶς* ἐμεινεν ἐμβρόντητος, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ κατὰ βᾶς εἰς τὴν αἰθούσαν, διέταξε νὰ τῷ δοθῇ πλουσιώτατον *καφτᾶρι* καὶ νὰ τὸν περιποιηθῶσιν ὡς ἀνθρώπον ἁγίον. Ἀμέσως δὲ διεδόθη ἀνά σύμπασαν τὴν πόλιν ὅτι θαύμα τοῦ Μωάμεθ ἐτελέσθη, μυριάδες δὲ λαοῦ ἤρχαντο ὅπως αὐτοῖς ὄμμασι βεβιωθῶσι περὶ τοῦ γενομένου θαύματος καὶ ἀσπασθῶσι τὴν ἱεράν τοῦ σεπτοῦ *σοφτᾶ* χεῖρα. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ γεγονός, διαδοθὲν, ἐφθασε καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Σουλτάνου, ὅστις καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ καὶ αὐτὸς τὸν ὅσιον ἄνδρα. Ὁ *σοφτάς* ὅμως ἐθεώρησεν ἀνάρμοστον εἶναι ἡδῆ ἐφερῆν ἱερόν χαρακτηρὰ νὰ μεταβῇ πρὸς τὴν Α. Α. Μ., διότι δὲν προσεβλήθη ἐπισήμως. Ὁ Σουλτάνος τότε ἠναγκάσθη νὰ ἀποστείλῃ αὐτοκρατορικὰς ἀμαζίας καὶ ἐν μέσῳ τῶν περὶ αὐτὸν στοιχῶν τοῦ στρατοῦ διηυθύνθη μετὰ πάσης τῆς ἐπισημότητος εἰς τὰ Ἀνάκτορα, παρεκλουθούμενος ὑπὸ ἀμετρήτου πλήθους φανατικοῦ λαοῦ.

Ἄμα παρουσιασθεὶς εἰς τὸν Σουλτάνον προσ-

ήνεγκε τὸ σέβας αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς σκίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἀγγελόφωνον τοῦ Προφήτου. Ὁ Σουλτάνος μετὰ προσεκτικὴν παρατήρησιν τὸν ἀνεγνώρισε καὶ εἶπε:

— Τὸ πρόσωπον τῆς ὑμετέρας Ὁσιότητος νομίζω ὅτι δὲν μοι εἶναι ὅλως ἀγνωστον.

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀναφορά μου ὡς σοφῶ καὶ ἡ ἰδιόχειρος γραφὴ σας. Πῶς σας φαίνεται; Ἡδυνήθητε νὰ στρέψω τὸν τροχὸν τῆς Μοίρας ἢ ὄχι; Παρατηρήσατε ἀπὸ τοῦ παραθύρου σας. Πόσαι χιλιάδες φανατικοῦ κόσμου προσμένουσι πρὸ τῶν Ἀνακτόρων σας, ἐξαρθρώμενοι ἀπὸ τῶν χειλέων μου; Ἐάν εἰς τὸν συρφετὸν αὐτὸν φωνάξω ὅτι ὁ Σουλτάνος δὲν πιστεύει εἰς τὸ θεῶμα τοῦ Μωάμεθ, φαντάζεσθε τί δύναται νὰ γείνη;

Ὁ Σουλτάνος παρετήρησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου, εἶδεν, ἐσκέφθη καὶ ἀμέσως προβαλὼν τὴν κεφαλὴν:

— Μουσουλμάνοι, εἶπε, γονυπετήσατε καὶ δοξάσατε τὸν μέγαν Προφήτην ἡμῶν. Ἀδιστακτικῶς πιστεύω εἰς τὸ θεῶμα τοῦ θεοπνεύστου Μωάμεθ καὶ προσκυνῶ καὶ τὸν ἅγιον ἄνθρωπον, ἐφ' οὗ συγκατέβη νὰ θαυματουργήσῃ. Ἴνα δὲ καὶ διὰ πραγμάτων δείξω τὸν ἄκρον σεβασμὸν μου, διορίζω αὐτὸν Μέγαν Ἐμίρη τῆς ἁγίας πόλεως Μέκκας.

Μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀκρατήτου ἤκουσεν ὁ λαὸς τοὺς λόγους τοῦ Μονάρχου καὶ ἐν κατανύξει βαθεῖα ἐκαμψε τὰ γόνατα. Καὶ παρεκλούθησε τὸν ἅγιον εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Βεζύρου, οὗτω δὲ ὁ Σουλτάνος διὰ τῆς εὐφραίας αὐτοῦ ἀπληγάγη φοβεροῦ ἔχθρου, πολλὰ πραγματὰ δυνάμενον νὰ πράξῃ αὐτῷ ἐκάστοτε.

Καὶ ἐπειδὴ περὶ *μενδρεσέδων* καὶ *σοφτάδων* ὁ λόγος, ἐπιτραπήτω μοι νὰ μνημονεύσω μιᾶς ἐτι παραδόσεως, ἀναφερομένης εἰς τὸν πολυθρόνητον *Νασρ-ἔδ-δίν Χωτζα*.

Ἡ παράδοσις ὅμως αὕτη, ὡς πᾶσαι αἱ τοιοῦτου εἶδους, ἐνέχει πολὺ τὸ μυθολογικόν, ἀλλ' ὅπως δὴποτε δὲν εἶναι καὶ ἀναξία ἀναγραφῆς.

Εἰς τῶν *Εμίρων*, τῶν καταγομένων ἀπὸ τῆς *ἱερᾶς γενεᾶς τῶν Καλιφῶν* καὶ φερόντων ἐπὶ κεφαλῆς λευκὴν κίδαριν (*σαρίκ*), εἶχε *Μενδρεσέν* τινα, ὃν διηθύνουν ὡς *μουδερῆς* (κρηνηγῆς, λυκειάρχης), ἐδίδασκε δὲ τὰ ἀνώτερα μαθήματα τῆς ἀνωτάτης τάξεως, περιλαμβανομένης τέσσαρας ἐν ὅλῳ μαθητάς, ἐν οἷς καὶ τὸν *Νασρ-ἔδ-δίν*.

Ὁ *Ἐμίρης* οὗτος εἶχεν ἐν ἀρνίον (*κουζού*), ὅπερ ἔθωσκεν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ *Μενδρεσέν*. Ὁ *Ἐμίρης*, συλλαμβάνων αὐτὸ τὸ ἔσφαζε, τὸ ἐξέδεικε, τὸ ἀπέστελλεν εἰς τὸν *φοῦρνον* πρὸς ἔψησιν καὶ καθήμενος μετὰ τῶν τεσσάρων μαθητῶν του, τὸ ἔτρωγε, φροντίζων ἐπιμελῶς νὰ

μὴ βίβηθι κανὲν ἐκ τῶν ὀστέων τοῦ ἀρνίου. Μετὰ ταῦτα συνέλεγε πάντα τὰ ὀστά, τὰ συνηρμολογεῖ καλῶς, ἤπλωνε τὸ δέρμα, τὰ ἔθετεν ἐντός αὐτοῦ ὑπετονθόριζεν εὐχὰς τινὰς καὶ κατόπιν μεγαλοφώνως διέταττεν αὐτῷ νὰ ἐγερθῆ καὶ μεταβῆ εἰς τὴν βοσκὴν. Τὸ ἀρνίον ἠγεῖρετο καὶ ἔθωσκεν. Τοῦτο συνέβη πολλάκις καὶ ἐπανειλημμένως εἰς τὸ αὐτὸ ἀρνίον.

Ἡμέραν τινα, ἀπουσιάζοντος τοῦ *Ἐμίρη*, οἱ τέσσαρες μαθηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ δοκιμάσωσι καὶ αὐτοὶ τὸ πείραμα τοῦ διδασκάλου των. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔφαγον τὸ κρέας, συνηρμολόγησαν τὰ ὀστά κτλ., προσεπάθησαν δὲ διὰ φωνῶν καὶ λοιπῶν εὐχῶν νὰ ἐπαναγάγῃσι τὸ ἀρνίον αὐθιγὴς εἰς τὴν ζωὴν. Δὲν εἶναι δυσκόλον νὰ πείσω τὸν ἀναγνώστην μου ὅτι τὸ ταλαίπωρον ἀρνίον εἶδε πλεον τὸ ἀγλυκερὸν Ἡελίοιο φῶς ὅσον καὶ ὁ ὑπὸ τῶν θυγατέρων του καταμελισθεὶς ἐκεῖνος Θετταλὸς Πελίας.

Ἦλθεν ὁ καθηγητὴς καὶ μετὰ λύπης μαθῶν τὰ γενόμενα, ἠρώτησε χαλῶθεις:

— Τίς ἔσφαξε τὸ ἀρνίον;

Οἱ μαθηταὶ μετὰ δέους ἐδειξαν τὸν σφαγέα.

— Οὕτω νὰ σφαγῆς καὶ σύ! κατηράσθη ὁ ἱεροδιδάσκαλος. — Καὶ τίς ἐξέδαρε τὸ ἀρνίον; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου.

Ἰπεδείχθη μετὰ τρόμου καὶ ὁ δεῦτερος ἔνοχος.

— Οὕτω νὰ ἐκδάρουν καὶ σέ! — Καὶ τίς ἔψησε τὸ ἀρνίον; ἐβρουχῆθη τὸ τρίτον ὁ *Ἐμίρης*.

Ἐδειξαν καὶ τὸν ἐψήσαντα τὸ ἀρνίον, ὃν κατηράσθη ὁμοίως:

— Οὕτω νὰ ἐψήσουν καὶ σέ, ἄθλιε!

Εἶναι περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι πᾶσαι αἱ ἀρκὰ τοῦ εὐσεβοῦς *Ἐμίρη* ἐξεπληρώθησαν κατὰ γράμμα.

Στραφεῖς τέλος πρὸς τὸν ἕτερον μαθητήν:

— Σὺ τί ἔκαμνες; ἠρώτησεν.

— Ἐγὼ ἐγέλω, ἀπήντησεν.

— Πᾶσαι αἱ πράξεις καὶ οἱ λόγοι σου νὰ ἦναι γέλοιοι καὶ νὰ προξενούν πάντοτε τὸν γέλωτα, εἶπεν ὁ δικαῖος ἀνὴρ, καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται τὸ εἰς ἄκρον φιλόγελων τοῦ *Νασρ-ἔδ-δίν*, ὅστις, γενόμενος κατόπιν *Χωτζα*, ἀπέβη διάσημος παρὰ τοῖς Ἀσιατικοῖς διὰ τὰ ἄπειρα ἀστεῖα ἀνέκδοτά του, δι' ὧν ἀρτύεται πᾶσα συνδιὰλεξις παρὰ τοῖς Τούρκοις καὶ πᾶσι τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς τῆς Τουρκίας, καὶ μέχρι δὲ τῆς σήμερον ἀσέβητος ἀείποτε προκαλεῖται ὁ γέλως εἴτε διὰ τῶν ἀληθῶς προσφῶν εἴτε καὶ διὰ τῶν βλακωδῶν ἐν πολλοῖς χαριτολογιῶν αὐτοῦ.

ΙΔΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΘΥΜΑΣΑΙ:

Θυμᾶσαι, ὅταν 'ς τὸ λειβάδι
Σ' εἶδα μονάχῃ ἐνα βράδου
'Σὰν πεταλοῦδα νὰ πλανᾶσαι,
Θυμᾶσαι;

Κρουὰ ἐστάθηκα σιμὰ σου,
Καὶ 'σὰν μ' ἐπῆρεν ἡ ματιὰ σου,
Εἶπ': ἄγγελος ἢ κόρη νᾶσαι!
Θυμᾶσαι;

Δυὸ λόγια, δυὸ ματιαῖς, δυὸ χέρια
Γλυκὰ σφιγμένα, καὶ 'ς τ' ἀστέρια
Τὸ πρῶτο μ' ἔφερε φίλὶ σου.
— Θυμᾶσαι!

'Σὰν ταῖς χροταῖς στιγμαῖς ἐκείνας
Χρόνια περᾶσανε καὶ μῆνες
Καὶ τώρα λέγω: 'Σὰν λυπᾶσαι,
Θυμᾶσαι;

ΑΓΡΥΠΗΣ ΕΦΤΑΛΩΤΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΣΥΣΤΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οὐ μικρὰν χρησιμότητα δύναται νὰ ἔχη ἡ γνώσις τοῦ τίνα ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων τῆς στέλλει ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν δαίνα ἢ δαίνα χώραν τῆς Εὐρώπης, καὶ τίνα πάλιν ἐμπορεύματα λαμβάνει ἐξ ἐκάστης τῶν χωρῶν ἐκείνων. Ἀκριβεῖς περὶ τούτων πληροφορίας παρέχουσιν ἡμῖν οἱ δημοσιευθέντες ἐπίσημοι πίνακες τοῦ Ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Στατιστικῆς, καὶ ταύτας παραθέτομεν ἐνταῦθα.

Λοιπὸν ἡ Ἑλλάς ἀποστέλλει εἰς τὴν Ῥωσσίαν κυρίως ἔλαια, σῦκα καὶ ἐλαίας. Ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὸ 1888 ἦτο περὶ τὰς 750,000 δραχμᾶς.

Λαμβάνει δὲ παρὰ τῆς Ῥωσσίας κυρίως δημητριακοὺς καρποὺς (ἐν ἔτει 1888 ἀξίας δραχ. 26,783,487, χαβιάριον δραχ. 1,088,119) καὶ ζῶκ ἐν γένει δραχ. 1,062,466).

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ Ἑλλάς ἀποστέλλει πρῶτα τὰ τὴν Κορινθιακὴν σταφίδα τῆς (ἀξίας τῷ 1888 δραχ. 27,279,940) μέλυδον (ἀξ. δραχ. 6,169,690) καὶ μεταλλίτιδας (ἀξίας δραχ. 4,345,030).

Κατὰ τὸ 1888 ἔλαβεν ἡ Ἑλλάς παρὰ τῆς Ἀγγλίας κυρίως ὑφάσματα ἀξίας δραχ. 15,064,145, ἀκατέργαστα ὄρυκτα ἀξίας 4,500,000, ἰχθῦς ταριχευτοὺς ἀξίας 1,800,000, εἶτα δὲ νηματα καὶ κλωστής, μέταλλα, δέρματα, κ. ἄ.

Εἰς τὴν Γερμανίαν στέλλομεν πρῶτα τὰ σταφίδα μας. Ἡ ἀξία αὐτῆς τῷ 1888 ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 3,386,628.

Λαμβάνομεν δὲ παρὰ τῆς Γερμανίας κατὰ πρῶτον λόγον ὑφάσματα (δραχμῶν 533,003 τῷ 1888), μέταλλα κτετριγασμένα (δραχ. 388,688), ἐνδύματα ἐτοιμα (δραχ. 378,643), καὶ ἄλλα εἶδη κατωτέρως ἀξίας.

Εἰς τὴν Γαλλίαν στέλλομεν πάλιν σταφίδα (δραχ. 12,828,863 τῷ 1888), οἶνους (δραχ. 2,106,000), μέλυδον, σπόγγους κτλ.

Ἡ δὲ Γαλλία μᾶς στέλλει: ὑφάσματα (δραχμῶν 1,900,000 τῷ 1888) δέρματα ἀκατέργαστα, ἔρια, τρίχας, πτερὰ, κουκούλια (δραχ. 1,400,000), δέρματα καὶ ὀστᾶ κατετριγασμένα (δρ. 950,000), μέταλλα κατετριγασμένα (850,000), καρὲν (δραχμᾶς 800,000), ἰχθῦς ταριχευτοὺς (δρ. 720,000), ὑφάσματα ἄλλα (1,500,000), εἶδη στολισμοῦ ποικίλα (430,000) καὶ παντοῖα ἄλλα προϊόντα κατωτέρως ἀξίας.

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν εἰσάγομεν σταφίδα ὡσαύτως (τῷ 1888 δραχ. 2,111,082), λαμβάνομεν δ' ἐκ τῆς Ὀλλανδίας τερὸν καὶ διάφορα ἄλλα προϊόντα μικροτάτης ἀξίας πάντα. Τῷ 1888 ὄλη ἡ ἐκ τῆς Ὀλλανδίας εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρξεν ἀξίας δραχμῶν 79,541.

Εἰς τὸ Βέλγιον ἡ Ἑλλάς ἀποστέλλει μετὰ ἡλίτιδας (ἀξίας δραχ. 8,200,000 τῷ 1888), μέλυδον (δρ. 950,000), σταφίδα (δραχ. 780,000).

Ἐκ Βελγίου δ' ἔρχονται εἰς ἡμᾶς μέταλλα κτετριγασμένα (ἀξίας δραχ. 590,000 τῷ 1888), μηχαναὶ (δρ. 275,000), μέταλλα ἀκατέργαστα (δραχ. 250,000) σκευὴ πῆλινα καὶ ὄλινα, δέρματα, χημικὰ προϊόντα ἄμαξαι καὶ ἄλλα.

Διὰ τὴν Ἑλβετίαν δὲν ὑπάρχει πίναξ δεκνύων ἡμῖν τίνα προϊόντα ἢ Ἑλλάς προμηθεύει αὐτήν.

Ἡ ἐκ τῆς Ἑλβετίας δ' εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦτο κατὰ τὸ 1888 ἀξίας δραχ. 398,079, ἐξ ὧν δραχ. 271,392 ἀντιπροσωπεύουν τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα.

Εἰς τὴν Αὐστρίαν ἡ Ἑλλάς εἰσάγει σῦκα (τῷ 1888 ἀξίας δραχ. 2,277,964), οἶνους (δραχ. 1,639,297), σταφίδα (ἀξίας δρ. 1,119,237), ἐλαιόλαδα (δραχμᾶς 881,386), βελάνους (δρ. 672,074), δέρματα ἀκατέργαστα (δραχ. 520,261), καὶ ἄλλα μικροτέρας ἀξίας.

Ἡ Αὐστρία δ' ἀποστέλλει εἰς τὴν Ἑλλάδα πλεῖστα προϊόντα τῆς, ὧν κυριώτατα ξυλείαν οἰκοδομικῆς (δραχ. 4,000,000 τῷ 1888), ζάχαριν (δραχμᾶς 3,500,000), χάρτην (δρ. 760,000), ὄρυζιον (δραχμᾶς 604,000), καρὲν (δρ. 564,000), μέταλλα κτετριγασμένα (δρ. 547,000), ὑφάσματα μάλλινα καὶ βαμβακερὰ (δρ. 1,100,000), σχοινία (δρ. 490,000), ξυλεία βαρελοποιίας (δρ. 444,000) ἰχθῦς ταριχευτοὺς (δρ. 373,000) καὶ ἄλλα.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ἡ Ἑλλάς εἰσαγωγή δὲν εἶνε σημαντικὴ, συμπεσθεῖσα κατὰ τὸ 1888 μόνον εἰς δρ. 941,669. Ἐν τῷ ποσῷ τούτῳ τὰ ἐλαιόλαδα ἀντιπροσωπεύονται διὰ δρ. 400,000 περίπου, οἱ οἶνοι διὰ δρ. 143,000, καὶ ἄλλα προϊόντα δια μικροτέρων ποσῶν.

Ἐκ τῆς Ἰταλίας λαμβάνομεν ἡμεῖς ὄρυζιον (τῷ 1888 δρ. 983,406), ξυλείαν οἰκοδομικῆς (δραχμᾶς 805,000), ἰχθῦς ταριχευτοὺς (δρ. 442,000), ἀκατέργαστα ὄρυκτα (δρ. 353,000), ξυλείαν βαρελοποιίας (δρ. 287,000), πῖλους (δρ. 232,000) καὶ ἄλλα μικροτέρας ἀξίας.

Εἰς τὴν Ρουμανίαν ἡ Ἑλλάς εἰσαγωγή τῷ 1888 σημειοῦται ὡς συμπεσθεῖσα εἰς δρ. 350,000. Κυριώτερον προϊόν ἐξαγωγῆς εἶνε αἱ ἐλαίαι (δρ. 115,295.)

Ἡ Ρουμανία μᾶς ἔστειλε προϊόντα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος δρ. 1,283,901. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου δρ. 897,541 ἀντιπροσωπεύει ἡ ξυλεία οἰκοδομικῆς, καὶ δρ. 301,377 οἱ δημητριακοὶ καρποί, τὸ ποσὸν συμπληροῦσι διάφορα προϊόντα μικρᾶς ἀξίας.

Εἰς τὴν Τουρκίαν ἀπεστείλαμεν τῷ 1888 ἐκ τῶν προϊόντων μας κυριώτατα δημητριακοὺς καρποὺς δρ. 2,200,000, ὑγᾶσματα βαμβακερὰ δρ. 1,850,000, καπνὸν δρ. 646,000, δέρματα ἀκατέργαστα δραχ. 557,000, δέρματα κατεργασμένα δραχ. 375,000, ἐλαιόλαδα δραχ. 306,000, ὑγᾶσματα λινῶν δραχμῶν 298,000, ἰχθῦς, κουκούλια, σάπωνα, ἐλαίας, σπόγγους, πνευματώδη ποτὰ καὶ ἄλλα διὰ μικρότερα ποσά.

Ἐκ Τουρκίας λαμβάνομεν δημητριακοὺς καρποὺς (τῷ 1888 ἀξίας δρ. 8,176,642), ζῶα ἐν γένει (δρ. 824,000), ἄλλα γεωργικὰ προϊόντα (δρ. 800,000), ἰχθῦς ταριχευτοὺς (δρ. 733,000), δέρματα ἀκατέργαστα καὶ ἄλλα εἶδη (δρ. 405,000), ἀκατέργαστα δασικὰ προϊόντα (δρ. 364,000), ἀκατέργαστα ὄρυκτὰ ἐν γένει (δρ. 358,000), ξυλείαν βρελοποιίας (δρ. 270,000), καπνὸν, καὶ ἄλλα μικρότερας ἀξίας.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἡ εἰσαγωγὴ ἐξ Ἑλλάδος τῷ 1888 συνεπώθη εἰς δρ. 2,042,036, τὸ κυριώτατον εἰσαχθὲν προϊόν ἦτο ὁ καπνὸς ἀξίας δρ. 1,530,378, μετ' αὐτὸν αἱ ἐλαίαι δραχμῶν 182,569 καὶ μετ' αὐτὰς ἄλλα προϊόντα μικρότερας ἀξίας.

Ἡ Αἴγυπτος μᾶς ἔστειλε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος προϊόντα δρ. 481,999. Ἦσαν δὲ ταῦτα πίτυρα, ἀσροδέλειον, ἐρυθρόδανον, βῆμαξ, λίνον, κάνναβις, ψίχθος ἀκατέργαστος, λαχανικά, ἄνθη, δέρματα ἀκατέργαστα, ζάκχαρις, ὄριζα, καφές κτλ.

Εἰς τὰς Ἠνωμένους Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἡ Ἑλλάς ἀπέστειλε τῷ 1888 σταφίδα ἀξίας δραχμῶν 4,640,000, σπόγγους ἀξίας δρ. 67,736, καὶ διάφορα ἄλλα προϊόντα ἀξίας δραχ. 2,650.

Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἐπρομήθευσαν εἰς ἡμᾶς προϊόντα ἀξίας δρ. 2,842,991, ὧν κυριώτατα ἦσαν καφές δρ. 1,160,060, ἰχθῦς ταριχευτοὶ δρ. 1,078,000, δέρματα ἀκατέργαστα, ἔρια, τριχῆς, πτερὰ, ὠά, κουκούλια κτλ. δραχ. 486,612.

Αὗται εἰσὶν αἱ γῶραι μεθ' ὧν ἡ Ἑλλάς διεξάγει τὸ σπουδαιότερον ἐμπόριον αὐτῆς. Αἱ πρὸς πάσας τὰς λοιπὰς ἐμπορικὰς αὐτῆς σχέσεις εἶνε ἐλαχίστης ἀξίας διότι τὰ μὲν ἀποσταλέντα εἰς αὐτὰς ἑλληνικὰ προϊόντα κατὰ τὸ 1888 ὑπῆρξαν ἀξίας δραχ. 128,269, τὰ δὲ εἰσαχθέντα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξ αὐτῶν δραχ. 1,297,896.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Τὸ βιβλίον τῶν προσευχῶν τὸ παραγγελλθὲν πρὸ ἑτῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λευδοβίκου Β', μικρὸν καλλιτεχνικὸν ἀριστοῦργημα, περπαθὲν μετὰ τὸν θάνατόν του, ἠγοράσθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἀντὶ 46 χιλ. φράγκων.

— Ἡ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας μετέβησαν εἰς Βιάουρι ὅπου κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους δίδονται πανηγυρικὰ παραστάσεις ἔργων τοῦ Βάγνερ τῆ συμπράξει τῶν ἀρίστων αἰσθῶν

τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας. Τὸ αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος ἤκουσε τὸν Πάριφαλ, ὅστις ἐξετελέσθη ἑκτασῶς. Ὁ αὐτοκράτωρ ἀπένειμεν εἰς πάντας τοὺς καλλιτέχνας παράσημα καὶ βαρύνοντα δῶρα, κατέθηκε δὲ στέφανον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ.

— Διὰ τὸ προεσχῆς θέρος μεγάλη διεθνὴς μουσικὴ ἑορτὴ παρασκευάζεται ἐν Γενεύῃ, τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν ἐκεῖ μουσικῶν συλλόγων. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην θὰ τελεσθῶσι καὶ διεθνεῖς μουσικοὶ ἀγῶνες.

— Ἡ ἐτήσια παραγωγὴ ζῦθου ἐν Μονάχῳ ὑπολογίζεται εἰς 200 ἑκατομμύρια λίτρων. Ἄν ἐκάστη λίτρα εἰθίετο ἐντὸς ἰδίου δοχείου καὶ τὰ δοχεῖα ταῦτα ἐτάσσοντο εἰς γραμμὴν, θὰ κατελάμβανον ἑκτασὶν 20 χιλιάδων χιλιομέτρων, ἦτοι ἀπὸ τοῦ ἐνὸς πόλου μέχρι τοῦ ἐτέρου.

— Ἐβδομήκοντα τρεῖς γυναῖκες ἐξασκοῦσι νῦν τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν ταῖς Ἀγγλικαῖς ἀποικίαις. Τούτων αἱ πλείστα μεταβαίνουσιν εἰς Ἰνδίας, ὅπου ἡ χρησιμότης αὐτῶν εἶνε μεγαλειότερα παρὰ τῷ ἰθαγενεῖ πληθυσμῷ, διότι τὰς γυναῖκας τῶν Ἰνδῶν δὲν δύναται νὰ πλησιάσῃ ἀνὴρ ξένος, ἔστω καὶ ἱατρός.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἄσφαλές μέσον.

— Κάτι, βλέπω, κόμπο δένεις εἰς τὸ μαντίλι σου ;
— Γὰρ νὰ θυμηθῶ νὰ ξυπνήσω αὔριο τὸ πρωὶ εἰς τὰς πέντε.

Παιδικὴ ἐκτίμησις.

Μεταξὺ παιδιῶν :

— Δὲν γνωρίζω τὸν δίκόν σας γιαντράν, μὰ ὁ δικός μας ξέρω πῶς εἶνε λαμπρὸς γιαντρός.
— Ἀρρώστησε κανένας σας καὶ τὸν γιάτρεψε ;
— Ὅχι μὰ ὅποτε ἔλθῃ σπῆτι μού φέρνει κκαρμέλαις.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Διατήρησις σταφυλῶν.

Διατηροῦνται σταφυλαὶ ἐπὶ ἐν σχεδὸν ἔτος ἐὰν ἐντὸς νέου ζυλίμου καὶ καλῶς κερρωμένου κιθωτίου θέσωμεν κατὰ στρώματα πίτυρα ἀποξηρανθέντα ἐν κλιθῶν καὶ σταφυλᾶς μὴ φερούσας βράγας σαπράς, συλλεγείσας δὲ πρὸς τὸ ἑσπέραις ἡμέρας ξηρᾶς καὶ εὐδίας. Ὁ σκοπὸς τῆς μεταξὺ στρωμάτων πιτύρων τοποθετήσεως τῶν σταφυλῶν εἶνε ν' ἀπομονώσωμεν αὐτὰς κατὰ τὸ δυνατόν ἀπὸ τοῦ ἀέρος· ἐπομένως τὰ στρώματα τῶν πιτύρων δεῖν νὰ εἶνε παχέα, νὰ τίθενται δὲ πίτυρα καὶ μεταξὺ τῶν σταφυλῶν καὶ τῶν παρεῶν τοῦ κιθωτίου, ὅπερ ἀφοῦ πληρωθῇ δεῖν νὰ κερρωθῇ καλῶς καὶ νὰ τοποθετηθῇ εἰς μέρος σκοτεινὸν καὶ δροσερὸν οὐχὶ δὲ ὑγρὸν. Αἱ οὕτω φυλαττόμεναι σταφυλαὶ μετὰ τινὰς μῆνας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ρυτιδούονται, ὅπως δ' ἀποδοθῇ αὐταῖς κατὰ τὸ δυνατόν ἡ φυσικὴ τῶν ὠραιότης ἀποκόπτεται ὁ ποδίσκος αὐτῶν καὶ τίθενται ἐπὶ τινὰ λεπτὰ τῆς ὥρας ἐντὸς αἴνου — αἱ μὲν λευκαὶ ἐντὸς λευκοῦ αἴνου, αἱ δὲ μέλαινα ἐντὸς μέλανος.